

بسم الله الرحمن الرحيم

“शुरु अल्लाहको नामबाट जो
अत्यन्त करुणामय एवं परम दयालु छन् ।”

वर्ष-२०, अंक-६, पूर्णाङ्क-१६९- आषाढ २०७१, June/July 2014

सल्लाहकारहरु

डा. इमरान अन्सारी मौ. अलाउद्दीन फलाही
ई. इल्ताफ हुसैन डा. ऐनुद्दीन बागवान

सल्लाहकारहरु

डा. इमरान अन्सारी
ई. इल्ताफ हुसैन
मौ. अलाउद्दीन अन्सारी

स्थानीय संवाददाताहरु

जिकुल्लाह अन्सारी- पर्सा (९८४५२८२१७१)
मोहम्मद अली- पाल्पा (९८४७२११७८८)
मोइन अन्सारी- बाँके (९८४८०२२६०६)
देवेन्द्र किशोर हुंगाना- भ्वापा (९८४२६२६५६४)
अतहर आलम-सुन्सरी (९८५२०५५६८६)

कानूनी सल्लाहकार

अधिवक्ता-मोहम्मदीन अली

सम्पर्क ठेगाना

पो.ब.नं. : २८९६, घण्टाघर, काठमाडौं
फोन : ४२२६२५९
पो. ब. नं. : १५४, सरौचिया, विराटनगर
फोन नं. : ०२१-५२१८७१

E-mail: madhursandesh1996@gmail.com

मुद्रण

मंजिल प्रिन्टिङ्ग प्रेस त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं
Email: manjilpp@hotmail.com

क्र.सं.	विषय	पृष्ठ
१.	आत्माशुद्धि र मानवताको तालिम रोजा इरफान पोखरेल	५
२.	रोजा किन र कसलाई अलाउद्दीन फलाही	६
३.	रमजान महिनाको महत्व मौ. आमिर	८
४.	रमजान र रोजाको प्रभाव मौ. अब्बास चौधरी	१०
५.	रमजानका रोजाको आदाब मोहम्मद अली	१२
६.	रोजा के र किन ? जिकुल्लाह अन्सारी	१४
७.	मृत्यु शरुवात नयाँ जीवनको अजीजुल्लाह अन्सारी	१६
८.	शाबान महिनाको महत्व र यस सम्बन्धी केहि विकृतीहरु अजिजुल्लाह अन्सारी	१८
९.	मेरो जीवनको पहिलो रमजान अब्दुल्लाह बिष्ट	२१
१०.	स्लाममा मेरो यात्रा दधिराम चुडाली	२२
११.	रमजान महिनाका विशेषताहरु नियोजुद्दीन मियाँ	२३
१२.	दुईदिने शैक्षिक गोष्ठी इरफान पोखरेल	२४
१३.	गर्मी मौसममा स्वास्थ्य समस्या डा. प्रकाश बुढाथोकी	२८
१४.	कविताहरु	३२

स्थायी स्तम्भहरु

कुरआन - २

हदीस - ३

ग्राहक शुल्क

प्रति कपी	रु.	३०/-
अर्ध-वार्षिक	रु.	१७५/-
वार्षिक	रु.	३००/-
आजीवन सदस्य	रु.	३,०००/-
भारतमा-वार्षिक	भारु.	३००/-
अन्य सार्क राष्ट्रहरुमा वार्षिक	US\$	१०
गैर सार्क राष्ट्रमा वार्षिक	US\$	२०

प्रकाशक : अल-हेरा एजुकेशनल सोसाइटी नेपाल

मधुर सन्देश मासिकमा सम्प्रेषित लेखहरुमा व्यक्त विचारहरुमा हाम्रो मतैक्यता हुनुपर्छ भन्ने कुनै जरुरी छैन ।

ईशवाणी

कुरआन

१४-सुरह इब्राहीम (मक्की)

अनुवादक: अलाउद्दीन अन्सारी फलाही

(६३) अल्लाहले भने- “जाऊ, उनीहरूमध्ये जसले तिम्रो अनुसरण गर्छ ती सबैकालागि नरक नै पूर्ण बदला हुनेछ ।”

(६४) अनि, तिनीहरूमध्ये ज-जसलाई तिमी बहकाउन सक्छौ आफ्नो आवाजले बहकाऊ । र, तिनीहरूमाथि आफ्ना घोडसवार तथा पैदल हिंडुने द' बैद्वारा जाइलाग । अनि, तिनीहरूका सम्पत्ति र सन्तानहरूमा साभेदार बन । र, तिनीहरूलाई वचनको जालमा फसाऊ । र, शैतानले तिनीहरूलाई दिएको वचन धोका मात्र हो ।

(६५) मेरा निष्कपट) भक्तहरूमाथि कदापि तिम्रो अधिकार चल्ने छैन र कार्यसाधकको रूपमा तिम्रा पालनकर्ता पर्याप्त छन् ।

(६६) तिमीहरूका पालनकर्ता उनै हुन् जो नदीमा तिम्रालागि ढुंगा चलाउँछन् ताकि तिमी उनको वरदान खोज । निस्सन्देह उनी तिमीहरूप्रति परम दयालु छन् ।

(६७) अनि, जब समुन्द्रमा तिमीहरूमाथि सङ्कट आइलाग्छ तब तिमीहरूले पुकार्ने गरेका उनी बाहेक सबै ईश्वरहरू हराउँछन् र जब उनले सुरक्षित ढंगले तिमीहरूलाई भूमितर्फ पुर्‍याइदिन्छन् तब तिमीहरू उनीबाट विमूख हुन्छौ । र, मानव अति कृतघ्न छ ।

(६८) के उनले तिमीहरूसँगै धर्तीलाई धँसाउनेछन् वा तिमीहरूमाथि ढुंगा बर्साउनेछन् भन्ने कुराबाट तिमीहरू निश्चिन्त भइसकेका छौ ? उनले यस्तो गरेमा) तिमीहरू आफ्ना लागि क' नै कार्यसाधक पाउने छैनौ ।

(६९) वा तिमीहरू निश्चिन्त छौ कि अल्लाहले तिमीहरूलाई फेरि समुन्द्रमा लैजानेछन् र तिमीहरूमाथि कृतघ्नताले गर्दा तिमीहरूकालागि भयानक आँधी-बेहरी पठाएर ढुवाउनेछन् ? यस्तो भयो भने तिमीहरूले त्यस बारेमा कसैलाई हामीसित सोधपुछ गर्नेवाला पाउनेछैनौ ।

(७०) र, हामीले आदमका सन्तानलाई सम्मानित तुल्याएका छौ । र, तिनीहरूलाई हामीले थल तथा जल दुवैमा सवारी प्रदान गर्‍यौ । तिनीहरूलाई पवित्र चिजहरूबाट जीविका प्रदान गर्‍यौ र हामीले सृष्टि गरेका धेरै चिजहरूमाथि तिनीहरूलाई स्पष्ट प्रधानता प्रदान गर्‍यौ ।

(७१) त्यस दिनको (कल्पना गर) जब हामी प्रत्येक मानव समुहलाई उनका अगुवासहित बोलाउनेछौ । अनि, जसलाई उनको कर्मपत्र उनको दाहिने हातमा दिइनेछ ती व्यक्तिहरूले उल्लासका साथ) आफ्नो कर्मपत्र पढ्नेछन् र उनीहरूमाथि कण बराबर पनि अन्याय हुने छैन ।

(७२) र, जुन व्यक्ति यस लोकमा अन्धो बनेर बस्नेछ त्यो परलोकमा पनि अन्धो तथा मार्गविहिन भएर रहनेछ ।

(७३) अनि, हे सन्देश ! यिनीहरूले हामीले तिमीमाथि अवतरण गरेका प्रकाशना वहत) बाट तिमीलाई भुक्‍याउन खोज्दथे ताकि तिमी हाम्रो नाममा आफ्नो तर्फबाट अन्य कुनै कुरा रचेर पेश गर । तिमीले यस्तो गरेको भए तिनीहरूले पक्कै तिमीलाई मित्र बनाउने थिए ।

(७४) अनि, यदि हामीले तिमीलाई अडिग नबनाएको भए तिमी तिनीहरूतर्फ संभव: केही हदसम्म भुक्ने थियौ ।

(७५) यस्तो भएको भए हामीले तिमीलाई यस संसारमा पनि दुईगुणा यातनाको स्वाद चखाउने थियौ र परलोकमा पनि । त्यसबेला तिमीले हाम्रो दाँजोमा कुनै सहयोगी पाउने थिएनौ ।

(७६) अनि, वास्तवमा यिनीहरू मक्काको) भूमिबाट तिम्रो खुट्टा तान्नकालागि प्रयासरत थिए ताकि यिनीहरूले तिमीलाई यहाँबाट निष्कासित गर्न सकून् र यस्तो भएको भए पनि यिनीहरू त्यहाँ तिम्रो निष्कासनपछि केही दिन मात्र टिक्न सक्ने थिए ।

(७७) यही हाम्रो निश्चित कार्य प्रणाली सुन्नत) हो जसलाई हामीले तिमीभन्दा पहिले पठाएका आफ्ना र सूलहरूमाथि लागु गर्दै आएका छौ । र, तिमीले हाम्रो सुन्नतमा कूनै परिवर्तन पाउने छैनौ ।

(७८) र, नमाज कायम गर सूर्य ढल्कने समयदेखि राति पूरै अँध्यारो हुञ्जेलसम्म । र, फज्रको कुरआन पाठ पनि । निस्सन्देह फज्रको कुरआन पाठ साक्षात् हुन्छ ।

(७९) र, रातको केही भागमा तहज्जुद पढ्ने गर । यो अतिरिक्त (नमाज) तिम्रैलागि हो । चाँडै नै तिम्रा रबले तिमीलाई प्रशंसनीय स्थानसम्म पुर्‍याउनेछन् ।

हदीस

मुहम्मद (स.) ले भन्नुभयो :

संकलक/अनुवादक: मो. आमिर

१. हजरत अबू हुरैरह (रजि.) को भनाई छ, अबूल कासिम (स.) ले भन्नुभयो, “चन्द्रोदयलाई हेरेर रोजा राख र चन्द्रोदयलाई हेरेर रोजाको महिनालाई समाप्त गर। यदि बादल छायो र तिमीले चन्द्रोदय हेर्न सकेनौ भने ३० दिन रोजा पूरा गर।” (बुखारी : किताबुस्सौम, ह. १७९१)

२. अबू हुरैरह (रजि.) को भनाई छ, अल्लाहका र सूल (स.) ले भन्नुभयो, “तिमी समक्ष रमजानको महिना आयो, यो पवित्र महिना हो। अल्लाहले यसको रोजा तिमीमाथि अनिवार्य गरेका छन्। यस महिनामा स्वर्गका ढोकाहरु खोलिन्छन् र नर्कका ढोकाहरु बन्द गरिन्छन् र शैतानहरु सिक्रिमा बाँधिन्छन्। यसमा एउटा रात यस्तो छ जुन हजार महिनाभन्दा उत्तम रहेको छ। जो व्यक्ति यस रातको पुण्यबाट वञ्चित रह्यो, ऊ पुण्य प्राप्तिबाट वञ्चित रह्यो। (नसई)

३. अबू हुरैरह (रजि.) को भनाई छ, अल्लाहका र सूल (स.) ले भन्नुभयो, “मनुष्यका हरेक कार्यलाई उसको लागि धेरै गुणासम्म बढाइन्छ, यहाँसम्म कि एक पुण्यलाई १० गुणादेखि ७०० गुणासम्म बढाइन्छ। तर अल्लाह भन्छन्, ‘रोजाको मामिला भिन्न रहेको छ किनभने यो मेरो लागि हो र म नै यसको प्रतिदान दिनेछु। रोजा राख्ने व्यक्ति सहवास र खानपिन मेरो लागि त्यागदछ।’ रोजा राख्ने व्यक्तिको लागि दुईवटा खुशीका पलहरु रहेका छन्। एउटा खुशीको पल इफ्तार (रोजा खोल्ने कार्य) हो र अर्को खुशीको पल आफ्नो पालनकर्तासँगका भेट हो। रोजा राख्ने व्यक्तिको मुखको गन्ध अल्लाहलाई कस्तुरीको बास्नाभन्दा बढि मन पर्छ। रोजा सुरक्षा कवज हो। तसर्थ तिमी मध्ये जसले रोजा राखेको छ उसले न त अपशब्द मुखबाट निकालोस् र न आतंक मच्चाओस् (चोरी, डकैती र हत्या जस्ता कार्यहरु नगरोस्)। यदि अरु कोही व्यक्ति उसलाई गाली गर्छ र उसँग भगडा गर्ने प्रयास गर्छ भने उसले भनोस् कि मैले रोजा राखेको छु।” (बुखारी र मुस्लिम)

मुखको गन्ध भन्नाले पेट खाली भएको कारणले आउने गन्ध हो। गिजा वा दाँतबाट आउने गन्ध होइन। रोजा बसेको समयमा पनि दाँत माज्ने अनुमति रहेको छ। तर ध्यान रहोस् कि मन्जन वा पानी पेटभित्र नजाओस्।

४. अबू हुरैरह (रजि.) को भनाई छ, अल्लाहका रसूल (स.) ले भन्नुभयो, जो आस्थाका साथ र अल्लाहलाई प्रसन्न पार्नको लागि रमजान महिनाको रोजा राख्छ उसका अतीतका (सानातिना) पापहरु माफ गरिनेछन्। र, जो आस्थाका साथ र अल्लाहलाई प्रसन्न पार्नका निम्ति रमजान महिनाका रातहरुमा उठेर उपासना गर्छ उसका अतीतका (सानातिना) पापहरु माफ गरिनेछन्। जो कद्रको रातमा आस्थाका साथ र अल्लाहलाई प्रसन्न पार्नको निम्ति रातभरि उपासना गर्छ उसका अतीतका (सानातिना) पापहरु माफ गरिनेछन्।” (बुखारी र मुस्लिम)

५. अबू हुरैरह (रजि.) को भनाई छ, अल्लाहका रसूल (स.) ले भन्नुभयो “जब रमजान महिनाको आगमन हुन्छ तब आकाशका ढोकाहरु खोलिदिइन्छ। (अर्को हदीसमा भनिएको छ कि स्वर्गका ढोकाहरु खोलिदिइन्छ र नर्कका ढोकाहरु बन्द गरिदिइन्छ र शैतानहरुलाई थुनामा राखिन्छ (र अर्को हदीसमा भनिएको छ कि दयाका ढोकाहरु खोलिन्छन्)। (बुखारी र मुस्लिम)

६. हजरत जाबीर (रजि.) को भनाई छ, रसूलुल्लाह (स.) ले भन्नुभयो “निश्चय नै अल्लाह तआलाले इफ्तारको समयमा धेरै जनालाई (नरकको दन्कदो आगोबाट) मुक्त गर्दछन् र यो कम रमजानको प्रत्येक रातमा चलिरहन्छ।” (इब्नेमाजा : किताबुस्सियाम)

७. हजरत अबू हुरैरह (रजि.) को भनाई छ, र सूलुल्लाह (स.) ले भन्नुभयो “रोजा भनेको खानपिनबाट आफूलाई रोक्नु मात्र होइन, रोजा अनावश्यक कुराकानी र गाली गर्नुबाट आफूलाई रोक्नु हो। यदि तिमीहरुलाई कसैले गाली गर्छ या तिमीसँग अनावश्यक वादविवाद गर्दछ भने तिमी भनिदेऊ कि म रोजेदार हूँ, म रोजेदार हूँ (अल् हाकिम)

८. हजरत जाबीर (रजि.) को भनाई छ, नबी (स.) ले भन्नुभयो, “जसले झुठो बोल्न छोडेन र त्यस अनुसार को क्रियाकलापलाई त्यागेन र अरुलाई धोका दिन छाड्दैन भने अल्लाहलाई यस कुराको कुनै वास्ता छैन कि ऊ खान पिउन छोडोस्।” (बुखारी)

सम्पादकीय रमजान, कुरआन र संविधान

मानव लगायत सारा ब्रह्माण्डका सृष्टिकर्ताको गहिरो याद गराउदै आत्मशुद्धिकरणका साथ मानवलाई सत्मार्गमा हिड्न उत्प्रेरित गर्ने पवित्र महिना रमजान पुन हामी समक्ष आएको छ । अरबी पात्रो अनुसार नवौँ महिनामा रमजानमा आस्थावानहरु अरु महिनामा भन्दा बढी अल्लाहको भक्ति र उपासनमा तल्लीन हुन्छन् । दिनको समयमा खाना, पानी र अन्य केहि शारीरिक आवश्यकताको पूर्ति बाट अलग रहेर आफूलाई अल्लाहको परीक्षामा उत्तीर्ण गराउन प्रयत्नशिल हुन्छन् आस्थावानहरु । रमजानको रोजा एकातिर तक्वा अर्थात अल्लाहसंगको प्रेम, उनको भय र उनी प्रतिको आशालाई बढोत्तरी गर्नमा सहायकसिद्ध हुन्छ भने अर्कोतिर जतिसुकै कठिन परीक्षामा पनि आफूलाई धैर्यशिल राख्न सफल बनाउने एक महिने तालिम हो । त्यस्तै आफूले जान अन्जानमा गरेका गलतिप्रति क्षमायाचना गर्दै आत्मशुद्धिकरण गरी अल्लाहको असीम अनुकम्पा प्राप्त गर्ने अवसर पनि हो र मजानको एक महिने रोजा । यस महिनाका रातहरुमा अल्लाह भक्तहरुलाई प्रदान गरिने प्रतिफल प्रदान गर्न र क्षमा स्वीकार गर्न मा आतुर हुन्छन् भन्ने कुरा स्वयं अल्लाहले मानव जीवन विधान कुरआनमा भनेका छन् ।

मानवको जीवन विधान वा ईश्वरीय संविधान कुरआनको अवतरण शुरु भएको महिना रमजानमा भक्त अल्लाहको कृपाबाट विमूख हुनु नपरोस् भन्ने ध्येयले हर प्रकारका उपासना र सत्कर्ममा सक्रिय भएर लाग्दछ । कुनै पनि राष्ट्रको शासन संचालन गर्न होस् वा मानव जीवन संचालन गर्न होस् उत्तम संविधान, ईश्वरीय विधान वा कुरआन नै हो । यस्तो एकमात्र ईश्वरीय संविधान अवतरणको शुरुआतको महिनालाई नै अल्लाह तआलाले रोजा जस्तो उत्तम तालिमको महिना बनाएर मानिसलाई कुरआनको पालनामा अभिप्रेरित गरेका छन् ।

मानव निर्मित विधान खोट रहित हुनै सक्दैन । कुनै बुँदा एउटाको लागि उपयुक्त भए अर्कोको लागि अनुपयुक्त हुन्छ । त्यस्तो संविधान संपूर्ण मानिसका लागि समान महत्व र उपयोगी हुन सक्दैन । तर कुरआनका हरेका बुँदाहरु सबैका लागि र सबै परिस्थितिका लागि उत्तिकै व्यवहारिक छन् । यसका सबै नियमहरु प्राकृतिक छन् र मानव प्रकृति विरुद्ध छैनन् । रमजान र कुरआनले

समानता र विश्व भातृत्वको पाठ सिकाउँछ । धनी वा गरिब, शासक वा शासित सबैका लागि यो महिनाको रोजा अनिवार्य छ । तर केहि अवस्थाका मानिसहरुलाई यो छुट छ । यसको अर्थ कुरआन रूपी विधान सबैका लागि न्याय पूर्ण छ । यसले आर्थिक र सामाजिक समानताको पाठ सिकाउँछ, जातिभेद, रंगभेद, आर्थिक भेद, क्षेत्रीय भेद, लिङ्गभेदलाई मेटाउन आदेश दिन्छ ।

नेपालका राजनैतिक पार्टिहरु संविधान निर्माणमा लागेका छन् । ५ वर्षसम्म यसै काममा लागेको भए पनि विभिन्न स्वार्थको कारणले हालसम्म संविधानलाई अन्तिम रुप दिन सकेका छैनन् । आ-आफ्नो स्वार्थ र अहमताले गर्दा ती पार्टिहरु संविधानका थुप्रै बुँदाहरुमा आपसी सहमतिमा आउन सकेका छैनन् । मानव निर्मित संविधानमा सबैलाई चितबुभदो कुरा समावेश हुन नसक्ने भएकाले नै पार्टिहरु बीच यस्तो अवस्था देखिएको हो । जातीय र क्षेत्रीय नाराले संविधान निर्माणमा अवरोध उत्पन्न गरेको छ । एकै बाबुआमा आदम र हव्वाका सन्तानले यसरी आफूलाई जाति र क्षेत्रमा विभाजन गर्दै अलग-अलग पहिचान गराउन खोजेपछि न्यायिक संविधान बन्न अवश्य सक्दैन ।

कुरआनले सिकाए भैं अर्थनीति संविधानले अवलम्बन गर्न सके राष्ट्रिय आयको न्यायपूर्ण वितरण हुने, भातृत्व तथा समानताको शिक्षा अनुसार शासन प्रणाली अपनाए जातीय र क्षेत्रीय वैमनश्यताको अन्त्य भई शान्ति, मेलमिलाप र समानताको वातावरण सिर्जना हुने छ । संविधान निर्माणमा जुटेका राजनैतिक पार्टिका अगुवाहरुले कुरआनको मार्ग निर्देशनको अध्ययन गरी त्यसमाथि राम्ररी सोच विचार गरे न्यायपूर्ण संविधान निर्माणमा सहयोग पुग्नेछ । रमजान महिनाले दिएको तालिम मुताबिक आफूलाई ढाल्न सके निश्चय नै आपसी मतभेदलाई भेटाउदै व्यवहारिक संविधान निर्माणमा सघाऊ पुग्नेछ । आशा छ, यस रमजान महिना भरिमा सार्वभौम नेपालका संपूर्ण नागरिकहरुको हक र अधिकार सुनिश्चित भएको न्यायपूर्ण संविधान निर्माणमा संविधान सभाका संपूर्ण सभासदहरु र राजनैतिक पार्टिका नेताहरु एकजुट भएर लाग्नेछन् र देशमा शान्ति, आपसी सद्भाव तथा भातृत्वको भावना अभि मजबुत हुनेछ ।

आत्माशुद्धि र मानवताको तालिम रोजा

इरफान पोखरेल

अरबी पात्रो अनुसार २ हिज्रीदेखि अनिवार्य भएको र मजानको रोजा पूनः हामी समक्ष आइपुगेको छ। हि. सं. १४३५ (वि. सं. २०७१) को रमजानको रोजा यसको इतिहास अनुसार १४३४ औं अनिवार्य रोजा हो। यस वर्षको यो रोजा यहि आषाढको दोस्रो हप्ता देखि शुरू हुदैछ। सृष्टिकर्ताले बनाएको नियम अनुसार प्रत्येक मौसममा रमजान पर्ने गर्दछ। २८/२९ वर्षको अन्तरालमा यसले वर्षका सबै मौसम पार गरेर एक चक्कर लगाउँछ।

पवित्र महिना रमजानको अनिवार्य रोजा आत्माशुद्धिकरणको लागि उत्कृष्ट तालिम हो। सृष्टिकर्ता अल्लाह तआलाको भय, प्रेम र आसा मनमा लिएर आस्थावान् आफूलाई हरेक प्रकारका पाप र दुष्कर्मबाट टाढा राख्ने प्रयत्न गर्छ र आफ्नो व्यवहार, आचरण र कृयाकलापलाई पवित्र बनाउने प्रयास गर्छ। आफूले जान अन्जानमा गरेका पापप्रति क्षमायाचना गर्दै ती पापकर्मबाट पवित्र राख्न, मृत्युपछिको जीवनमा नर्कको आगोबाट बचाउन आफ्ना पालनहार संरक्षक र मालिक अल्लाह तआलासँग प्रार्थना गर्छ। ठीक समयमा नमाज पढ्ने, अल्लाहको सन्देश कुरआन पढ्ने र त्यसको अर्थ बुझ्ने त्यसलाई आफ्नो व्यवहारमा उतार्ने प्रयत्न प्रत्येक आस्थावानले विशेष गरी रमजान महिनामा नै बढी गर्ने गर्छ। रोजाको अवस्थामा ऊ अल्लाहको प्यारो भक्त तथा अन्तिम सन्देश मुहम्मद (सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम) को अनुशरण गर्दै आफूलाई पनि उनै अल्लाहको प्यारो उपासक र कृपापात्र तथा मुहम्मद (स.) को असल अनुयायी बनाउने प्रयास गर्दछ। यसले गर्दा आचरणमा पवित्रता र व्यवहारमा शुद्धता र निष्पक्षता देखापर्छ। जब आस्थावान् आफ्नो हृदयमा तक्वालाई बलियो बनाएर राख्छ तब उसलाई गलत बाटो लगाउन र दुराचरणयुक्त बनाउन दुष्टको कुनै तागत चल्दैन। रोजा भित्र भोको पेट रहनु र अरु समयका केही वैध कार्यलाई अवैध गर्नु मात्र होइन नराम्रा र पापपूर्ण कार्यहरु गर्न, भन्न, सुन्न र हेर्नबाट रोक्न हात, मुख, कान र आँखाको रोजा पनि पर्दछन्। त्यसैले रोजाको एक महिने यस तालिमले मानिसको आत्माशुद्धिकरण गर्छ।

रोजाले मानिसमा त्याग, समर्पण, धैर्यता, क्षमायाचना, आत्मनियन्त्रण, सहनशिलता र ईशभय जस्ता गुणहरुको वृद्धि र विकास गर्छ। यसले मानिसलाई उदार हृदयी बनाउनुको साथै आफूबाट भए गरेका पाप र दुष्कर्मप्रति लज्जित हुने र त्यसको प्रायश्चित गर्ने क्षमताको विकास गराउँछ।

रोजा मानवताको तालिम पनि हो। विश्वभरका मानिसहरु जो आफूलाई एक मानव आदम (अलैहिस्सलाम) का सन्तान र एक अल्लाहका उपासक मान्छन् उनीहरु सबै एकैसाथ रोजा राख्छन्। यसले एकात्मकतालाई होइन सामुहिकतालाई महत्व दिन्छ। एउटै नियम अनुसार रोजामा रहने, अनिवार्य उपासना गर्ने, सामुहिक रुपमा इफ्तार गर्ने (रोजा खोल्ने) कार्य गर्दछन्। त्यस्तै दान, सहयोग जस्ता पुण्य कर्महरु गर्न मानिस बढि ध्यान दिन्छ। गरिब र भोकोको अनुभूति रोजाले गराउने भएकाले रोजेदार ती गरिबी, भोका र असहायहरुलाई खाना, कपडा आदि दिएर सहयोग गर्छ। रोजाको महिनामा सबै प्रकारका लडाई, भगडा, वैमनस्यतालाई अवैध ठहराइएको छ। यसले गर्दा रोजेदारहरु मेलमिलाप, पारस्परिक सहयोग आदान प्रदान गर्छन्। यसले गर्दा उसको हृदय भित्र भातृत्व, विश्वबन्धुत्व र मानवताको भावनाले बास गर्छ। रमजान महिनामा धनी होस् वा गरिब, महिला होस् वा पुरुष, अरबी नेपाली यदि ऊ एक अल्लाहप्रति आस्थावान् होस् वा हो भने हृदयमा एउटै कैफियत लिएर रहेको हुन्छ, त्यो हो तक्वा (अल्लाहसंगको प्रेम, उनको भय र उनीबाट आसा)। यसैलाई मजबुत बनाउन हर संभव ऊ प्रयासरत हुन्छ। प्रत्येक धनी व्यक्ति आफ्नो धनमा भएको गरिबको हिस्सा मात्र होइन अझ अघि बढेर गरिबलाई सहयोग गरिर हेको हुन्छ। जसरी अल्लाहका अन्तिम सन्देश शांतिदुत मुहम्मद मुस्तफा (स.) रमजानमा दानपुण्यमा तेज हावाको गति समान हुनुहुन्थ्यो त्यसरी नै उहाँका अनुयायी पनि दीनदुखी र असहायहरुको सहायतामा आफ्ना हात अघि बढाइरहेका हुन्छन्। एक महिने यस प्रशिक्षणले आस्थावानका व्यावहार र आचरणमा आमूल परिवर्तन गर्न सक्छ र वर्षका बाँकी ११ महिना पनि त्यस्तै सदाचारी भएर रहने प्रेरणा मिल्छ।

त्यसैले देश भित्र र अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा मेल मिलापको वातावरण बनाउन रमजानको रोजाले सिकाएको पाठको पालन हुनुपर्दछ। यदि रोजाले दिने शिक्षालाई विश्वभर फैलाउन र मानवतावादी तालिमलाई व्यवहारिक जीवनमा उतार्न सके विश्वमा अवश्य नै दुष्ट्याई, पापकर्म, अन्याय, अत्याचार, असमानता र विभेदको अवस्थाको अन्त्य भई शान्ति र अमन चयन स्थापना हुने थियो। अल्लाह तआलाले हामी सबैलाई यसमा सफल बनाउन्। आमीन् !

रोजा किन र कसलाई

अलाउद्दीन फलाही

रोजालाई अरबी भाषामा सौम वा सियाम भनिन्छ । सौमको अर्थ कुनै कार्यबाट बच्नु वा रोकिनु हुन्छ । प्राचिन समयमा अरबमा यस्तो घोडालाई साएम भनिन्थ्यो जसलाई सधाउन वा प्रशिक्षण गर्नको लागि भोको, प्यासी राखिन्थ्यो । कुरआनमा हजरत मर्यम (अ.) को बारेमा भनिएको छ “मैले करुणामय अल्लाहको लागि ब्रत राख्ने कुराकानीबाट रोकिइ रहने भाकल गरेकी छु ।” तर रोजाको पारिभाषिक अर्थ विशेष समयमा विशेष वस्तुहरूबाट विशेष शर्तहरूका साथ रोकिइ रहनु हुन्छ ।

रोजाको महत्व: हाम्रो जीवनमा रोजाको ज्यादै ठूलो महत्व रहेको छ । यसको महत्व कुरआनका विभिन्न आयतहरूले प्रष्ट पारेको छ ।

कुरआनको सूरह नं. २ आयत नं. १८३ मा अल्लाहले भनेका छन् : “हे आस्थावानहरू हो ! तिमीहरूमाथि ब्रत अनिवार्य गरिएको छ जसरी तिमीहरू भन्दा अधिका मानिसहरूमाथि ब्रत अनिवार्य गरिएको थियो ताकि तिमीहरू भित्र ईशभय उत्पन्न होस् ।”

अर्को ठाउँ भनिएको, “रमजानको महिना त्यो महिना हो जसमा कुरआन अवतरित भयो, जुन कुरआन सम्पूर्ण मानव जातिको लागि मार्गदर्शन हो र सत्य तथा असत्य विचको फरक छुट्याइ दिनेवाला हो । अतः तिमीहरूमध्ये जसले यस महिनालाई पाउँछ उसले ब्रत राखोस् । (कुरआन : २:१८५)

यी दुईवटा आयतहरूबाट निम्न कुराहरू प्रष्ट हुन्छन् :

१. रोजा (ब्रत) ईमान ल्याएपछि अर्थात मुस्लिम भएपछि अनिवार्य हुन्छ ।
२. हरेक बालिग तथा विवेकशील पुरुष तथा महिला मुस्लिममाथि रोजा अनिवार्य (फर्ज) गरिएको छ ।
३. रोजा यस्तो कार्य हो जुन मुस्लिम समुदायमाथि मात्र अनिवार्य गरिएको छैन बरु यस अधिका समुदायहरूमाथि पनि अनिवार्य गरिएको थियो ।
हामी यहूदी, ईसाई तथा हिन्दू समुदायहरूमा पनि ब्रतको धारणा पाउँछौं । सहीह हदीसमा वर्णन भएको छ, जब नबी (स.) मदीना पुग्नु भयो तब त्यहाँ

यहुदीहरूले मुहर्रम महिनाको दशौं तारिखको रोजा (ब्रत) राख्दै गरेको पाउनु भएको थियो ।

४. रोजाको उद्देश्य ‘ईशभय’ उत्पन्न गर्नु हो । रोजा आफैमा उद्देश्य नभएर अल्लाहको प्रेम, भय तथा आशा मानवको हृदयमा उत्पन्न गर्नु हो ।
५. कुरआन अति पवित्र ग्रन्थ हो जुन अरबी पात्रो अनुसार नवौं महिनामा अवतरित भयो जुन महिनाको नाम ‘र मजान’ हो ।

रोजाको महत्व हदीसको प्रकाशमा:

हजरत अबूहुरैरह (रजि.) ले वर्णन गरेका छन् “एकपटक रमजानको महिना आयो, अनि मुहम्मद (स.) ले भन्नुभयो : “तिमीहरूमाथि यस्तो महिना आएको छ जसको ब्रत अल्लाहले तिमीहरूमाथि अनिवार्य गरेका छन् । यस महिनामा स्वर्गका ढोका खोलिन्छन् र नरकको ढोका बन्द राखिन्छ । शैतानहरू कैद गरिन्छन् । यस महिनामा एउटा यस्तो रात छ जुन हजार महिना भन्दा पनि उत्तम छ । जो व्यक्ति यसको भलाईबाट वञ्चित रह्यो ऊ वञ्चित नै रह्यो ।” (हदीस: अहमद, नसई, बैहकी)

त्यस्तै हजरत अबू हुरैरह (रजि.) ले अर्को ठाउँमा वर्णन गरेका छन्, मुहम्मद (स.) ले भन्नुभयो, “जुन व्यक्तिले अल्लाहमाथि आस्था र उनको पुण्यको आशा राख्दै र मजानको ब्रत राख्छ उसका सबै पछिल्ला पापहरू माफ गरिन्छ ।” (हदीस : अहमद, अबूदाऊद, इब्ने माजह)

रोजा अनिवार्य गरिएका कारणहरू:

कुरआनको मात्र होइन हदीसको माध्यमबाट पनि रोजाको महत्व बुझ्न सकिन्छ ।

१. मानिसको हृदयमा अल्लाहको डर, भय, प्रेम तथा आशा उत्पन्न गर्नको लागि ब्रत अनिवार्य गरिएको छ ताकि मानिस अल्लाहको भय गरेर सबै किसिमका पाप तथा अवज्ञाबाट बच्न सकोस् ।
२. हामी सबै अल्लाहका भक्त हौं । हामीलाई भक्ति कार्यमा निपुण बनाउनको लागि रोजा अनिवार्य गरिएको छ ।
३. रोजा एक महिनाको लगातार ट्रेनिङ (प्रशिक्षण) हो ।

जति प्रशिक्षण हुन्छ त्यति नै ईमान तथा आस्था बलियो हुँदै जान्छ । अमानतको बोझ उठाउने क्षमता तथा योग्यता उत्पन्न हुन्छ ।

४. आज्ञापालनको लामो अभ्यास गराउनको लागि ब्रत अनिवार्य गरिएको छ । यसले लामो समयसम्म अल्लाहका आदेशहरूको आज्ञापालन गराउँछ । बिहानै सेहरीको लागि जागनु, ठीक समयदेखि खानपिन बन्द गर्नु, गाली, सहवास, भगडा, भूट इत्यादिलाई त्याग्न, ठीक समयमा इफ्तार गर्नु, साँझमा खाना खाएपछि तरावीह पढ्नु, आराम गर्नु अनि फेरि बिहानै जागनु । र यसरी एक दिन मात्र होइन, लगातार एक महिनासम्म गर्नु, जीवनमा एक दुई पटक मात्र होईन प्रत्येक वर्ष गर्नु । यसरी पूरा महिना एकजना मुस्लिमलाई सैनिक जस्तै कानूनमा बाँधेर राखिन्छ र आज्ञापालनको लामो प्रशिक्षण दिइन्छ ।

५. प्रशिक्षणको लागि उचित सामूहिक वातावरण तयार पार्न पनि रोजा अनिवार्य गरिएको छ । जसरी सैनिकहरूलाई छुट्टाछुट्टै परेड गराउँदैन त्यस्तै मुस्लिमलाई पनि सामूहिक रूपमा फजर, जुहर, अस्र, मगिब, इशा तथा तरावीहको नमाज पढ्नु, सामूहिक रूपमा इफ्तार र गर्नु, बढिभन्दा बढि ब्रतालुहरूलाई इफ्तार पार्टी दिनु, मस्जिदमा बसेर एकसाथ कुरआन पाठ गर्नु जस्ता कार्य एक साथ गर्ने प्रशिक्षण र मजानको रोजाले गर्छ ।

६. रोजाको अर्को उद्देश्य झुठबाट बचाउनु हो । अन्तिम सन्देश मुहम्मद (स.) ले भन्नुभयो : “जुन व्यक्तिले झूठ

बोल्न तथा झूठो कार्य गर्न छाडेन उसको खानपिन त्यागनुसँग अल्लाहलाई कुनै सरोकार छैन ।” (हदीस)

अर्को स्थानमा भनिएको छ, “धेरैजसो ब्रतालु यस्ता छन् जसलाई रोजाबाट भोक तथा तिर्खाबाहेक अरु केही प्राप्त हुँदैन ।” (हदीस)

७. ब्रत अनिवार्य हुनुको एउटा अर्को कारण आस्था तथा कर्मको मूल्याङ्कन गर्नु हो । यदि कोही मुस्लिम

रमजान महिनाको ब्रत राख्दैन र रमजान महिनामा पनि नमाज पढ्दैन भने यसको अर्थ हो कि उस भित्र आस्था तथा सत्कर्मको भावना नै छैन । ईमान तथा आस्थाको अर्थ के हो भने अल्लाहको बारेमा एक मुस्लिमको जुन विश्वास तथा अकीदा हुनु पर्छ त्यो आस्था तथा अकीदा उसको मन मस्तिष्कमा ताजा बनोस् र त्यसमा अभि बृद्धि तथा विकास होस् । आत्म मूल्याङ्कनको अर्थ यो हो कि मानिस अल्लाह कै प्रसन्नता तथा खुशी प्राप्त गर्न तल्लीन तथा अग्रसर र होस् । हरेक समय आफ्ना कार्य तथा गतिविधिमाथि नजर राखोस् कि त्यो अल्लाहको चाहना अनुसार भइरहेको छ कि छैन ।

८. रोजाको एउटा अर्को उद्देश्य वा रोजा अनिवार्य गरिएको अर्को कारण के हो भने यो ब्रत पापहरूबाट जोगिनको लागि ढाल बनोस् ।

विश्व शान्तिदूत मुहम्मद (स.) ले भन्नुभयो, “रोजा ढाल जस्तो हो, तसर्थ जब कोही व्यक्तिले ब्रत राखेको हुन्छ ऊ दंगा, फसाद, उत्पिडनबाट जोगिनु पर्छ । यदि कोही व्यक्ति ऊ सँग भगडा गर्छ वा उसलाई गाली गर्छ भने उसले भन्नुपर्छ कि मैले रोजा राखेका छु ।

रमजानको दिनको संख्या :

यस कुरामा मतैक्य छ कि अरबी महिना २९ भन्दा कम र ३० भन्दा बढि हुँदैन । हजरत अब्दुल्लाह बिन उमर (रज.) ले वर्णन गरेका छन्, नबी (स.) ले भन्नुभयो, “हामी पढेलेखेको जाति होइन, महिना यसरी, यसरी र यसरी हुन्छ । त्यसपछि हदीसको वर्णनकर्ता इब्ने हर्बले आफ्ना औलाहरूलाई २९ तथा ३० मा मोड्नु भयो ।”

(हदीस: बुखारी, मुस्लिम, अबूदाऊद, इब्ने माजा)

रमजान महिनाको शुरु तथा अन्त:

क्रमश बाँकी २९ पेजमा

शुभकामना

पवित्र महिना रमजानको सुखद उपलक्ष्यमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछु । यस महिनाको आगमन सँगै अल्लाह तआलाले सबै मुस्लिमहरूको हृदय भित्र अल्लाहको प्रेम, भय र उनीप्रति हुने आशालाई मजबुत बनाउनु भन्ने प्रार्थना गर्दछु ।

जहीर दिनी किताब घर

जामे मार्केट, घण्टाघर, काठमाडौं

फोन : ९८१३१६२४०३

रमजान महिनाको महत्व

मो. आमिर

रजमान महिना त्यो महिना हो जसमा अल्लाहले आफ्ना भक्तहरु माथि पुरै महिना रोजा राख्न अनिवार्य गरेका छन् । संसारको कुनै पनि ठाउँमा बसोबास गर्ने मुस्लिम किन नहोस् सबैजनामाथि समान रूपले अनिवार्य गरिएको उपासनाको नाम रोजा हो । इस्लामका ५ आधार भूत स्तम्भहरुमध्ये एउटा स्तम्भ रोजा हो । सम्पूर्ण मुस्लिमहरु एकै साथ रोजा राख्छन्, रातलाई नमाजमा बिताउँछन्, नमाजबाट प्राप्त हुने प्रकाशको गहिराईसम्म पुग्छन् उनको प्रार्थना गर्छन् । अल्लाह त्यस्ता मुस्लिमहरुलाई आफ्नो अङ्गालोमा लिन्छन् जो इमानमा परिपक्व छन् र उनी आफ्नो प्रकाश त्यस्ता व्यक्तिहरुमाथि छर्छन् जो त्यसलाई पछ्याइरहेका हुन्छन्, तिनीहरुको उपासनाको बर्कत मुस्लिम समाजका प्रत्येक व्यक्तिले प्राप्त गर्छ । कुनै मुस्लिम आफ्नो सामर्थ्य अनुसार अल्लाहको प्रसन्नता प्राप्त गर्ने प्रयास गर्छ र कुकर्मबाट बच्छ भने दुईवटा महत्वपूर्ण घटनाहरु घट्छन् :

क. स्वर्गका ढोकाहरु खोलिन्छन् र नर्कका ढोकाहरु बन्द गरिन्छन् । यो यस्तो दुई कारणले हुन्छ :

१. स्वर्गको अर्थ दया र नर्कको अर्थ पाप हो । जब भक्त दया प्राप्त हुने कार्यहरुमा व्यस्त हुन्छ र पाप कार्यहरुबाट पर जान्छ तब दयाको वर्षा हुन थाल्छ । यही नै “स्वर्गका ढोकाहरु खोलिन्छन्” भन्नुको तात्पर्य हो । पाप कर्मका ढोकाहरु हट्न जान्छन् । यही नै “नर्कका ढोकाहरु बन्द गरिन्छन्” भन्नुको तात्पर्य हो । (हुज्जतुल्लाह अल्-वालिह) जब धर्तीमा बसोबास गर्ने सबैजना एक भएर अल्लाहसँग दया र कृपाको दुआ गर्छन् तब अल्लाह आफ्नो दयाको ढोकालाई खोलिदिन्छन् र सँगसँगै बर्कत पनि आफ्ना भक्तहरु माथि छरि दिन्छन् साथै दुःख र संकटलाई पर हटाईदिन्छन् । तसर्थ जब रमजानको आगमन हुन्छ र मुस्लिमहरु एकसाथ संसारभरि नै उपासनामा मग्न हुन्छन्, यस कार्यले गर्दा अल्लाहको दया, कृपा र बरकतको ढोका खोलिन्छ तथा दुःख र कष्टका ढोकाहरुलाई बन्द गरिदिन्छ ।

ख. शैतानहरुलाई थुनामा राखिन्छ र फरिश्ताहरु धर्तीमा चारैतिर फिजाइन्छन् । यस्तो पनि दुई कारणले हुन्छ :

१. शैतानहरुको चलखेलले केवल उनीहरु नै प्रभावित हुन्छन् जसमा त्यसलाई लिने सामर्थ्य हुन्छ र यो सामर्थ्य त्यतिखेर आउँछ जब मानिसमा शारीरिक र ऐच्छिक अभिलाषाहरु बढि हुन्छन् । तर रमजान महिनामा रोजाको कारणले यस्ता अभिलाषाहरु पराजित हुन्छन् । त्यसैले शैतानहरुको चलखेलले मोमिनहरु प्रभावित हुन सक्दैनन् । “शैतानहरुलाई थुनामा राखिन्छ” भन्नुको तात्पर्य यही हो । जो आफू भित्र राम्रा गुणहरु स्वीकार्ने सामर्थ्यलाई उत्पन्न गर्दछन् उनीहरुलाई फरिश्ताहरु घेरेर बस्छन् । यो सामर्थ्य त्यसबेला उत्पन्न हुन्छ जब सत्कर्ममा बृद्धि हुन्छ । रमजान महिनामा सत्कर्महरु प्रशस्त मात्रामा प्रकट हुन्छन् । त्यसैले रमजान महिनामा फरिश्ताहरु धर्तीमा फिजाइन्छन् ।

२. रमजान महिनामा एउटा यस्तो रात छ जसमा प्रत्येक पारदर्शि मामिलाको अल्लाहको दर बारमा फैसला गरिन्छ र त्यस रातको उपासनाको पुण्य एक हजार महिनामा गरिने उपासनाको पुण्य भन्दा पनि बढी रहेको छ । यस रातलाई कद्रको रात भनिन्छ । यस रातको सुरक्षाको लागि एउटा विशेष प्रबन्धको अवश्यकता हुन्छ । जसमा सुरक्षाकर्म फरिश्ताहरुलाई चारैतिर फैलाइन्छ र दुष्कर्मी शैतानहरुलाई थुनामा राखिन्छ । रमजान महिनामा केवल यति मात्रै विशेषता रहेको छैन बरु जब पुण्यकर्मको प्रतिदानको जिकिर हुन्छ त्यतिबेला हामीलाई आभाष हुन्छ कि अल्लाहले आफ्ना सज्जन भक्तहरुको लागि यस महिनामा के के तयार पारेर राखेका छन् ।

१. बढि प्रतिदान पाउने : पुण्यकर्मको प्रतिदान साधारण रूपमा एक पुण्यकर्मको बदलामा १० गुणा प्रतिदान पाउनु हो । तर रोजा यस सूचिमा पर्दैन अर्थात् रोजा राखेको व्यक्तिले रोजाको बदलामा प्रतिदान १० गुणा मात्र पाउँदैन । बरु यसको प्रतिदानको जिम्मा अल्लाहले

स्वयं आफ्नो इच्छा माथि राखेका छन् । जुन व्यक्तिले हिसाब किताबको दिन मात्र थाहा पाउने छ । यस संसारमा त्यसको अनुमान पनि गर्न सकिदैन । फरिश्ताहरु सत्कर्महरु लेखनको लागि तैनाथ हुन्छन्, उनीहरुलाई अल्लाह आदेश दिन्छन् कि रोजालाई यथावत नै लेख र प्रतिदान लेख्ने ठाउँलाई खाली राख । जिम्मा केवल अल्लाहको हो जसको उनी कयामतको दिन घोषणा गर्नेछन् । यो यस कारणले हो कि रोजेदार (रोजा राख्ने व्यक्ति) आफूसँग नै संघर्ष गर्दछ । खाने, पिउने र सहवास प्रत्येक व्यक्तिको लागि अपरिहार्य रहेको छ । यी सबै शारीरिक आवश्यकता हुन् जसको पूर्ति अनिवार्य हुन्छ अन्यथा शारीरिक रुपले बिगाड हुन थाल्छ, शक्ति बिलाएर जान्छ र मान्छे खान र पिउन नपाएर मर्न समेत सक्छ । यस्तो जरुरी चीजलाई अल्लाहको प्रसन्नता प्राप्त गर्न र उनको आदेशलाई मान्ने क्रममा दिनमा १२ देखि १५ घण्टासम्म पर राख्छ त्यसको नजिक पनि जाँदैन । यसो गर्नको लागि धेरै ठूलो आँटको आवश्यकता पर्दछ । जति ठूलो आँट र हिम्मत यो उपासना गर्नको लागि आवश्यकता पर्छ त्यति नै ठूलो त्यसको प्रतिदान पाइन्छ ।

२. रोजा राख्ने व्यक्तिको लागि दुईवटा खुशीका पल: माथिको हदीसमा यस कुराको जिकिर छ कि “रोजा राख्ने व्यक्तिको लागि दुईवटा खुशीका पलहरु रहेका छन् । एउटा खुशीको पल इफ्तार (रोजा खोल्ने कार्य) को समय र दोस्रो खुशीको पल आफ्नो पालनकर्तासँगको भेटको समय ।”

क. पहिलो खुशी त मनुष्यको प्रकृति हो । जब रोजा पुरा हुन्छ र खान, पिउन र सहवास गर्न वैध हुन्छ । त्यतिबेला मान्छेलाई भित्रबाट नै खुशी लाग्छ किनभने यी कार्यहरु अपरिहार्य शारीरिक आवश्यकता हुन् ।

ख. दोस्रो खुशी अध्यात्मिक रहेको छ । जसरी पाबन्दिका साथ नमाज पढनाले मनमा अल्लाहसँग भेट्ने इच्छा जागेर आउँछ र आत्मा त्यसको लागि सक्षम हुँदै जान्छ । त्यसरी नै रोजाले पनि मनुष्यलाई आफ्नो पालनकर्तासँग भेट्नको लागि भन् सक्षम बनाउँछ । पुण्यकर्म गरेर स्वर्गमा प्रवेश पाएपछि

मात्र एउटा व्यक्ति अल्लाहसँग भेट्न सक्छ । नमाज र रोजा पुण्यकर्मको सूचिमा सबभन्दा माथि पर्छन् ।

३. रोजा राख्ने व्यक्तिको मुखको गन्ध मुस्क (कस्तुरी)को वास्ना भन्दा प्रिय: “रोजा राख्ने व्यक्तिको मुखको गन्ध अल्लाहलाई मुस्कको वास्ना भन्दा पनि बढि मन पर्छ ।” हदीसमा “खुलूफ” शब्द प्रयोग भएको छ जसको अर्थ “पेट खाली भएको कारणले मुखबाट आउने गन्ध” हो जुन रोजाको असरले हुन्छ । उपासनासँगको प्रेमको कारणले गर्दा उपासनाको असर प्रिय हुन्छ । रोजाको कारणले पेट खाली हुन्छ र खाली पेटको कारणले मुखबाट गन्ध आउँछ जुन उपासनाको असरले हो । जस्तै: हदीसमा वर्णन गरिएको छ कि अल्लाहको डरको कारणले बग्ने आँसू अल्लाहलाई एकदमै प्रिय लाग्छ भने रोजा स्वयं अल्लाहलाई कति प्रिय लाग्छ होला भन्ने कुराको अनुमान गर्न सकिन्छ ।

४. रोजा सुरक्षा कवज हो: “रोजा सुरक्षा कवज हो ।” रोजा सुरक्षा कवज हुनको लागि दुईवटा मुख्य कुराहरुमा ध्यान दिनुपर्छ । आफ्नो मुखबाट कुनै पनि अपशब्द निकाल्नु हुँदैन र अश्लील शब्द र कुराकानीबाट टाढा बस्नु पर्दछ । भूठ पनि यसै अन्तर्गत पर्छ । आफ्नो घर, समाज र देशमा फसाद मच्चाउनु हुँदैन । चोरी, डकैती र अन्य क्रियाकलाप र वादबिवादबाट टाढा रहनु पर्दछ ।

माथिका चार बुँदाहरुलाई ब्यवहारिक रुपले अपनाइयो भने मात्र रोजाले हामीलाई नराम्रो काम गर्नबाट रोक्छ । हाम्रो सुरक्षा कवज भएर हामीलाई सत्कर्म गर्न तिर लिएर जान्छ र हाम्रो बानीमा सुधार आउँछ ।

हजस्त अबु हुरैरह (रजि) को भनाई छ, रसूलुल्लाह (स) ले भन्नुभयो, “रोजा भनेको स्वानपिनबाट आफुलाई रोक्नु मात्र होइन, रोजा नाम हो अनावश्यक कुराकानी र गाली गर्नुबाट आफुलाई रोक्नुको । यदि तिमीहरुलाई कसैले गाली गर्छ या तिमीसाग अनावश्यक वादबिवाद गर्दछ भने तिमी भनिदेऊ कि म रोजेदार हुँ, म रोजेदार हुँ ।” (अल-हाकिम)

रमजान र रोजाको प्रभाव

मो. अब्बास चौधरी

रमजान एउटा पवित्र महिना हो, समृद्धिको महिना हो र पूर्ण रुपमा भलाईको महिना हो। रमजान आउने लागेको छ र हामी अति उत्साहका साथ यस पवित्र महिनालाई स्वागत गर्न प्रतिक्षारत छौं। अब हामीले र मजानमा अप्ठ्यारो नहोस् भनेर शावान महिनादेखि नै रोजा राखेर तयारी गरिरहेका छौं। यो रमजानमा हामी बढी भन्दा बढी फाइदा लिन सकौं। यसको लागि र मजानको बारेमा, रोजाको बारेमा केही महत्वपूर्ण कुराहरु जान्न आवश्यक छ। आऔं हामी केही खासकुरा जानौं ताकि रमजानमा हाम्रो भोक र प्यास व्यर्थ नजाओस्।

रमजान महिनामा रोजा (उपवास) राख्नुलाई सर्व शक्तिमान ईश्वरले फर्ज (अनिवार्य) गरेका छन्। जुन कुरा नमाजले प्रतिदिन तमाम मानिसहरुमाथि पाँच पटक स्मरण गराउँछ त्यस कुरालाई रोजा (उपवास) ले वर्षमा एकपल्ट महिनाभरि नै प्रत्येक क्षण स्मरण गराई रहनेछ। रमजान अरबी संवत्को (हिज्री संवत्को) नवौं महिना हो। महिनाभरि आफूलाई बिहानको सूर्योदयदेखि लिएर बेलुका सूर्यास्तसम्म तमाम किसिमको खानपिनबाट बञ्चित राख्ने महिना हो रमजान।

सूर्योदय हुनुभन्दा पूर्व (सेहरी) मा केही खानेकुरा खाइन्छ ताकि दिनभरी उपवास बस्नमा कुनै किसिमको कष्ट नहोस्। हामी खानपिन गरिरहेका थियौं, अचानक अजान भयो भने हामी सबै आ-आफ्ना हात त्यहिंबाट रोक्छौं। अब जति सुकै रुचिकर र मिठो भोजन सामुन्ने आए पनि जति सुकै भोक-प्यास लागे पनि हामी बेलुकासम्म केही खाँदैनौं। यति मात्रै होइन एकान्तमा भएको बेलामा पनि एक बुँद (थोपा) पानी तथा एक गाँस खाना खानु हाम्रोलागि असम्भव हुन्छ चाहे देख्नेवाला कोही होस् या नहोस्। यी सबै एउटा निश्चित समयसम्म रहन्छ। फेरी जसरी दिन ढल्छ, सूर्यास्त हुन्छ, हामी इफ्तार (केही खाएर ब्रत समाप्त गर्नु) गर्न तर्फ लाग्छौं। अनि रातभर बिना कुनै डर, बिना कुनै हिचकिचाहट हलाल खाना जे चाहन्छौं, खान्छौं।

अब विचार गर्नुहोस् - यो के हो ? यसको गहिरोईमा वास्तवमा ईश्वरको भय लुकेको छ। ईश्वर सर्वज्ञाता

भएको विश्वास हामीमा छ। परलोकको जीवन तथा ईश्वरको अदालतमाथि पूर्ण आस्था छ, कुरआन, अल्लाह र अल्लाहका सन्देशा मुहम्मद (स.) को पूर्ण आज्ञापालन हो, कर्तव्यको एउटा सशक्त अनुभूति हो। यो दुःख, संकट तथा धैर्य बीचको अभ्यास हो जसमा धैर्यको विजय हुन्छ। ईश्वरको प्रसन्नताको लागि आफ्ना मनका इच्छाहरुलाई रोक्ने तथा दबाउने शक्ति हो।

प्रत्येक वर्ष रमजानको महिना आउँछ ताकि पूरै तीस दिनसम्म यो रोजाले हामीलाई शक्ति प्रदान गरोस् तथा हामीभित्र यी समस्त गुणहरु उत्पन्न होउन् ताकि हामी एउटा पक्का मुसलमान बन्न सकौं र यी गुणहरुले हामीलाई त्यो इबादत (उपासना) को काविल (योग्य) बनाउँछ जुन एउटा मुसलमानले आफ्नो जीवनको हरेक समय गर्नुपर्दछ।

फेरी हेर्नुहोस्, अल्लाहले समस्त मुसलमानहरुका लागि रोजा एउटा विशेष महिनामा अनिवार्य गरेका छन् ताकि सबैले मिलेर रोजा राख्नु, अलग-अलग नराख्नु। यसका धेरै लाभहरु पनि छन्। पूरै मुस्लिम समाजमा यो पूरा महिना पवित्रताको महिना हुन्छ। एउटा यस्तो वातावरण बन्छ जहाँ ईमान, ईशभय तथा आदेश पालन, नैतिक पवित्रता तथा उच्च सदाचरणको सौन्दर्य छरिन्छ। यस वातावरणमा गलत प्रकृति या क्रियाकलाप दबिन्छ भने भलाईको प्रादुर्भाव हुन्छ। सज्जन मानिसहरुले भलाई र परोपकारको काममा एक अर्कालाई सहयोग गर्दछ भने दुर्जन तथा दूराचारी मानिसहरु पनि गलत काम गर्न लजाउँछन्। धनी मानिसहरुमा गरीब मानिसहरुलाई सहयोग गर्ने भावना जागृत हुन्छ। ईश्वरको मार्गमा धन खर्च गर्छन् र सारा मुसलमान एउटै हालत (अवस्थामा) मा रहन्छ। एउटै अवस्थामा रहनु हामीहरुलाई अनुभूति हुनु हो कि हामी एउटै समुदायका हौं। रोजा हामीबीच विश्वबंधुत्व, सहानुभूति तथा पारस्परिक एकता उत्पन्न गर्ने एउटा उत्तम उपाय हो।

यी सबैमा हामीहरुकै निम्ति फाइदा छन्। हामी भोको रहनुमा ईश्वरको कुनै स्वार्थ छैन। ईश्वरको हाम्रो भलाईको लागि रोजाई हामीमाथि अनिवार्य रहेको

हो ता कि हामी भित्र ईशभय (तक्वा) उत्पन्न होस् । र ईशभय नै हो जसले हामीलाई राम्रो काम गर्ने प्रेरणा दिन्छ । बिना कुनै कारण यदि कसैले रोजा राख्दै नभने उसले स्वयं आफैमाथि अत्याचार गरेको हो । सबभन्दा शर्मनाक तथा लज्जास्पद स्थिति त उसको हो जो रमजानमा खुल्लम खुल्ला खाईपिई हिड्छ । मानौ उसले यस कुराको घोषणा गर्‍यो कि ऊ मुसलमानहरु मध्येको होइन । ऊ इस्लामका आदेशहरुको कुनै परवाह गर्दैन यहाँसम्म स्वतन्त्र हुन्छ कि उसले जसलाई ईश्वर मान्दछ उसको आज्ञापालनलाई पनि खुल्लम खुल्ला ईन्कार गर्छ । अब भन्नुहोस् जसको लागि आफ्नो समुदायबाट अलग हुनु सजिलो कुरा हो, जसलाई आफ्ना सृष्टिकर्तासँग बगावत गर्न अलिकति पनि लाज लाग्दैन र जो आफ्नो धर्मको सबैभन्दा ठूलो कानुनलाई खुल्लम खुल्ला तोड्दछ । त्यस्तो मानिससँग कोही कसरी प्रतिज्ञापूर्ति, कुन चाहिँ सदाचार, विश्वसनीयता कर्तव्यपरायणता तथा कानुन पालनाको आशा गर्न सकिन्छ ? अल्लाह तआलाले यस्ता मानिसहरुलाई हिदायत (मार्गदर्शन) दिऊन् । आमीन् ॥

रोजाको प्रभावलाई हामी निम्न बुँदाको रूपमा लिन सक्छौ ।

१. अध्यात्मिक उत्थान तथा आत्मिक शान्ति

एक दुई-दिन होइन, चार-छ दिन पनि होइन बल्कि पूरै २९/३० दिन, सहज र नरम मौसममा मात्र होइन वैशाख, जेठ जस्तो अति नै गरम मौसममा पनि केवल यस विचारले भोको र प्यासा रहनु कि “यो अल्लाहको हुकुम हो” आध्यात्मिक उत्थानको एउटा प्रबल साधन तथा आत्मिक शान्तिको ठूलो सक्रिय माध्यम हो ।

२. चरित्र निर्माण

एकथोपा पानी पनि घाँटीभित्र पस्न नदिनु जबकि पानी निल्नुलाई कसैले देख्न सक्तैन, एकान्तमा पनि केही खानबाट बच्नु, ईश्वरसमक्ष उत्तरदायित्वको जुन भावना र विश्वास उत्पन्न गर्दछ यसले चरित्र निर्माणलाई अझ दृढ पार्दछ । जीवन व्यतीत गर्ने सामान्य अवस्थामा पनि मनुष्यलाई उत्तरदायित्व (Accountability) को गुणबाट सम्पन्न पार्दछ । मानिसको यो गुणले चरित्र निर्माणमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ । आदेश छ कि उपावासको अवस्थामा आफ्नी पत्नीसँग संभोग नगर । यसबाट उन्मुक्त कामवासना, कामुकता

तथा यौन उत्तेजनालाई काबुमा राख्न सक्ने आत्मबल उत्पन्न हुन्छ । जुन अनियन्त्रित (वेकाबु) भयो भने व्यक्ति तथा समाजलाई बिनाशको गहिरो खाल्टोमा डुबाई दिन्छ र चरित्रहिनताको दुर्गन्धमा लिप्त पारि दिन्छ ।

३. परोकार र समाजसेवा

प्रेरणा दिइएको छ कि रोजाका दिनहरुमा परोकार को काममा अग्रसर होऊ, भोकालाई खाना खुवाऊ, गरीबलाई मद्दत गर, अबला, अनाथ, असहाय तथा विरामीहरुलाई सहयोग गर ।

हाम्रो जीवनशैली स्वकेन्द्रित (self centred) हुनु हुँदैन । यस महिनामा हामी जे पनि भलाईका, राम्रा,

परिहित तथा समाज सेवाका काम गर्दछौ त्यसको बदला (पूण्य) परलोक जीवनमा पुरस्कार सामान्य महिनाहरु भन्दा १० देखि ७० गुणा सम्म अधिक पाउँछौ ।

आदेश दिइएको छ कि रोजा राख्न योग्य शारीरिक स्वास्थ्य छैन भने एक दिनको रोजा छाडेको प्रायश्चित्तमा एक दिन (या जति दिन रोजा राख्न सक्तैन त्यति दिन) कुनै गरीबलाई (त्यस्तो) खाना खुवाउनु पर्दछ जस्तोकि तिमी सामान्य रूपमा आफू खान्छौ ।

रोजाका दिनहरुमा केही न केही स-साना गल्तीहरु भइराखेका हुन्छन् । आदेश छ कि यसको प्रायश्चित्तको लागि ईद-उल फित्र (जो रोजा समाप्त भए पछिको अर्को दिन) को सामुहिक नमाज पढ्नु भन्दा पहिले गरीब गुरुवाहरुलाई सद्का (दान) गर । यदि यस्तो गरेनौ भने हुन सक्छ २९/३० दिनको रोजा अल्लाहलाई स्वीकार्य नहोस् । यस दानको न्यूनतम मात्रा पनि निश्चित गरिएको छ ।

यो एक महिनाको रोजाहरुको अनिवार्य उपासनाहरु (इबादत) असलमा इस्लामी जीवन व्यवस्थामा एउटा अध्यात्मिक नैतिक, शारीरिक तथा सामाजिक प्रशिक्षण अभ्यास (Refresher-course, crash training program) हो ताकि व्यक्ति, समुदाय तथा समाजमा आगामी महिनाहरुमा उच्च मानवीय मुल्य एवं चारित्रिक सदगुणको विकास होस् । अनि फेरी एघार महिनाहरुमा जुन कमी कमजोरीहरु आउनेछन् त्यसलाई फेरी अर्को रमजानमा अन्त्य गर्न सकियोस् र यो क्रम सधैं जारी रहोस् । ■

रमजानका रोजाको आदाब

मोहम्मद अलि (पाल्पा)

१. रमजानको रोजालाई अत्यन्त महत्व र फाइदाका दृष्टिले हेर्दै पूर्ण इच्छा र उत्साहका साथ रोजा राख्नुहोस् । यो यस्तो उपासना हो जसको तुलना अरु कुनै उपासनासँग गर्न सकिदैन । यही कारणले रोजालाई केवल मुहम्मद (स.) का अनुयायीहरूमाथी मात्र नभई सम्पूर्ण ईशदूतहरूका अनुयायीमाथि पनि अनिवार्य गरिएको थियो । अल्लाह तआला कुरआनमा भन्नुहुन्छ । “ हे आस्थावानहरू हो ! तिमीहरूमाथि रोजा अनिवार्य गरिएको छ जसरी तिमीहरूभन्दा अधिका मानिसहरूमाथि अनिवार्य गरिएको थियो । आशा छ कि तिमीहरूभित्र ईश-भय उत्पन्न हुनेछ ।”

(कुरआन : १:१८३)

अल्लाहका अन्तिम सन्देश मुहम्मद (स.)ले रोजाको उद्देश्यलाई यसरी बयान गर्नुभएको छ “जो मानिस रोजा राखेर पनि भुटो बोल्न र भुटो कार्य गर्न छोड्दैन त्यस्ता मानिसहरूको भोकप्यास प्रति अल्लाहको कुनै दिलचस्पी हुदैन । (बुखारी)

त्यसैगरी अर्को हदिसमा नबि (स.) भन्नुहुन्छ “ जसले पूर्ण आस्था र उत्साहका साथ आत्ममुल्याङ्कन गर्दै केवल अल्लाहको प्रसन्नता प्राप्तिका लागि रमजानको रोजा राख्छ, अल्लाहले उसका पहिलेको गुनाहहरूलाई क्षमा गरिदिनेछन् ।”(बुखारी)

२. निरन्तररूपमा रमजानको रोजा राख्नुहोस् बिना कुनै बिमारी र शरिरातको आदेशको विपरितका कुनैपनि कारणले रोजा कहिल्यै नछोड्नुहोस् । मुहम्मद (स.) भन्नुहुन्छ “ कुनै मानिसले बिना कुनै शारीरिक अस्वस्थता वा शरिरात ले तोकेको सीमा बाहिर रहेर रमजानको एक रोजा मात्रपनि छोड्छ भने उसको जिन्दगीभर राखेको रोजाले उक्त छोडेको रोजाको पुर्ति हुन सक्नेछैन ।” (तिरमिजी)

३. रोजाको अवस्थामा रोजाको असरको देखावटीबाट बचनकालागि सधै खुसी र संवेदनशील भएर आफ्नो कार्यमा लाग्नुहोस् । आफ्ना कार्यकलापबाट रोजाको असर र शिथिलतालाई प्रकट नगर्नुहोस् । हजरत अबु हुरैरा को भनाइ छ “रोजादार मानिसले सधै भै आफूले तेल लगाओस् ताकि रोजाको असर नदेखियोस् ।”

४. रोजामा हरेक प्रकारका दुष्कार्यबाट टाढा रहने

प्रयास गर्नुहोस् किनकी रोजाको मुख्य उद्देश्य नै जीवनलाई पवित्र बनाउनु हो नबि (स.) को भनाइ छ “ रोजा ढाल हो । यदि तिमी रोजाको अवस्थामा छौ भने आफ्नो बोलीबाट कुनै लाजमर्दो कुरा ननिकाल न ठूलो स्वरमा चिच्याउ या न हड्गामा नै मच्चाउ र यदि कोही तिमीलाई गाली गर्छ या भै-भगडा गर्दै मारपिटका लागि तयार हुन्छ भने तिमी सोच कि म रोजाको अवस्थामा छु म कसरी भै-भगडा र गाली गर्न सक्छु ?” (बुखारी)

५. हदिसहरूमा रोजाको जुन महान प्रतिदानको बयान गरिएको छ सो प्राप्तिको इच्छा राख्नुहोस् । विशेष गरी इफ्तारको समयमा अल्लाहसँग दुवा गर्नुहोस् “हे अल्लाह मेरा रोजाहरूलाई स्वीकार गर र त्यो प्रतिदान प्रदान गर जसको तिमीले प्रतिज्ञा गरेका छौ ” नबि (स.) को भनाइ छ “ रोजादारहरू जन्तको एक विशेष ढोकाबाट प्रवेश गर्नेछन् जसको नाम रैयान हो । जब रोजादारहरू प्रवेश गरिसक्छन् अनि यो ढोका बन्द गरिनेछ र अरु कोही यहाँबाट प्रवेश गर्न सक्नेछैन । (बुखारी) उहाँ (स.) ले रोजाको महत्वलाई बयान गर्दै भन्नु भएको छ कि “रोजाले सिफारिस गर्दै भन्नेछ । हे पालनहार मैले यस मानिसलाई दिनमा खानपीन तथा अन्य लज्जापूर्ण कार्यबाट रोकिराखे । ए खुदा तिमी यसको स्वामित्वमा मेरो सिफारिस स्वीकार गर , र अल्लाहले उक्त सिफारिसलाई स्वीकार गर्नेछन् । (तिरमिजी)

उहाँ (स.) ले भन्नुभएको छ इफ्तारको समयमा रोजादारले मागेको दुवालाई पुरा गरिनेछ रद्द गरिने छैन । (तिरमिजी)

६. रोजाको अवस्थामा हुने विविध समस्याहरूलाई

हाँसीखुसी सहनुहोस् र भोक प्यासको कमजोरीहरूलाई बयान गरि रोजाको बेइज्जत नगर्नुहोस् ।

७. यात्राको क्रममा या शारीरिक अस्वस्थताको अवस्थामा रोजालाई पूरा गर्न सक्नुहुन्न भने छोडिदिनुहोस् र अन्य महिनाका दिनहरूमा छुटेको रोजा पूरा गर्नुहोस् । कुरआनमा भनिएको छ कि यदि कोही विरामी छ वा यात्रामा छ भने त्यसले अन्य

दिनमा उक्त संख्या पुरा गरोस् । (कुरआन २:१८४) हजरत अनस (रजि.) भन्दछन् नबि (स.) सँग र मजानको महिनामा यात्रा गर्दा केही मानिसहरु रोजाको अवस्थामा हुन्थे भने केही मानिसहरु रोजा राखेका हुन्नथे । अनि कोही रोजादारको रोजा छोड्नेवालसँग कुनै विमति हुन्थ्यो न रोजा छोड्ने वालाले रोजादार सँग कुनै विमति गर्दथे । (बुखारी)

८. रोजामा अरुको कुरा काट्ने र कुदृष्टिबाट बच्ने प्रयास गर्नुहोस् । नबि (स.) को भनाइ छ “रोजेदार बिहानदेखि बेलुका सम्म अल्लाहको इबादत (उपासना) को अवस्थामा हुन्छ, जब सम्म उसले अरुको कुरा काट्दैन । र यदी उ कसैको कुरा काटेर बस्छ भने उसको रोजामा दरार उत्पन्न हुन्छ ।” (अद् दैलमी)

९. हलाल (वैध) कमाईको प्रयोग गर्नुहोस् हराम (अवैध) कमाईबाट पोषित शरिरको कुनैपनि उपासना कबुल हुदैन । नबि (स.) को भनाइ छ “ हराम कमाइबाट जुन शरिर पालिएको हुन्छ त्यस्तो शरिर केवल नर्कको लायक मात्र हुन्छ ।”

१०. सेहेरी अनिवार्य खानुहोस् । यसबाट रोजा राख्न सहज र कमजोरी तथा शिथिलता उत्पन्न हुदैन । नबि (स.) को भनाइ छ “सेहेरी खाने गर किनकी सेहेरी खानुमा बरकत छ ।” (बुखारी)

११. सूर्यास्तपछि इफ्तारमा ढिलाइ नगर्नुहोस् किनकी रोजाको मुख्य उद्देश्य भनेको भोको प्यासी रहनु नभई आज्ञापालनको जोस र उत्साह उत्पन्न गर्नु हो । नबि (स.) को भनाइ छ “मुसलमानहरु तबसम्म उत्तम अवस्थामा रहनेछन् जबसम्म इफ्तार गर्न चाँडो गर्छन् ।” (बुखारी)

१२. इफ्तारको समय यो दुवा पढ्नुहोस् “अल्लाहुम्म लक सुम्तु वआला रिज्जिका अफ्तरतु ”- ए अल्लाह मैले तिम्रै लागि रोजा राखें र तिम्रै प्रदत्त रोजीबाट रोजा इफ्तार गरे ।

१३. अरु रोजादारहरुलाई पनि आफ्नोमा इफ्तार गराउने व्यवस्था मिलाउनुहोस् । यसको अत्यन्त ठूलो महत्व रहेको छ । नबि (स.) भन्नुहुन्छ “जसले र मजानमा कुनै रोजादार व्यक्तिलाई इफ्तार गराउछ अल्लाह उसका पापहरुलाई माफ गर्नेछ र उसलाई नरकको आगोबाट मुक्ति प्रदान गर्नेछ ।” इफ्तार गराउने व्यक्तिलाई रोजादारको बराबर पुण्य प्राप्त हुनेछ रोजादारको पुण्यमा कुनै कमि आउने छैन ।”

मानिसहरुले भने “ए अल्लाहका सन्देशा हामी सबैसँग रोजादारलाई इफ्तार गराउने र खाना खुवाउन सक्ने क्षमता कहाँ छ र ? वहाँ (स.) ले भन्नुभयो “केवल एउटा खजुर वा दुध वा पानीको एक घुट्कीबाट नै इफ्तार गराउनुको पनि त्यति नै पुण्य छ ।” (इब्ने खुजैमा) (अनुवाद : अदावे जिन्दगी) ■

पेज नं १५ को बाँकी अंश.....

रोजाको अवस्थामा अवैध गरी यसबाट यो पाठ सिकाईन्छ, अन्य दिनहरुमा कुनै पनि हालतमा अवैध वा अनैतिक सम्बन्ध नबनाइयोस । किनभने जुन व्यक्तिले भोक र तिर्खा सहन सक्छ उसले अन्य कुरालाई सजिलै त्याग्न र बलिदान गर्न सक्छ । यसैले रोजाले मानिस भित्र सहनशीलताको स्तर (Level of Tolerance) लाई बढाउछ ।

यसरी हामी बुझ्न सक्छौ कि रोजा ईश्वरको मार्ग दर्शन पाएपछि उसको गुणगान गर्ने र महानता प्रकट गर्ने, उसको कृतज्ञता व्यक्त गर्ने तथा धैर्यवान बन्नुको अतिरिक्त मानिसको मन मस्तिष्क मात्र नभई उसको सम्पूर्ण शरिर माथि पनि धेरै राम्रो प्रभाव पार्दछ । ईशदुत हजरत मुहम्मद (स.) को शब्दमा भन्न सक्छौ :-“ प्रत्येक वस्तु माथि उसलाई पाक एवं पवित्र गर्नको लागि जकात छ र मानसिक तथा शारिरीक रोगहरुबाट पवित्र तथा शुद्ध गर्नको लागी शरिरको जकात (दान) रोजा हो ।”

(हदिस सङ्ग्रह - इब्नेमाजा) ■

शुभकामना

पवित्र महिना रमजानको सुखद उपलक्ष्यमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछु । यस महिनाको आगमन सार्थ अल्लाह तआलाले सबै मुस्लिमहरुको हृदय भित्र अल्लाहको प्रेम, भय र उनीप्रति हुने आशालाई मजबूत बनाउनु भन्ने प्रार्थना गर्दछु ।

तैरुल्लाह अन्सारी

तथा न्यू लेडिज लिवास टेलर्स परिवार
बागबजार, काठमाडौं, फोन ४२३०३८९

रोजा के र किन ?

संकलनकर्ता : जिकुल्लाह अंसारी

यस सम्पूर्ण ब्रह्माण्डमा र मानव जातिको पालनकर्ता (ईश्वर) एउटै छन । ईश्वरले मानव जातिलाई सर्वश्रेष्ठ प्राणी बनाए र उसको सम्पूर्ण आवश्यकताहरूको पूर्तिको प्रवन्ध गरे । मानव जीवन यस ग्रहमा जीवित र हनकोलागि लाई सहयोगी प्रणाली दिए । मानिसको सृष्टिकर्ता को हुन् ? उनी मानिसबाट के चाहन्छन् ? मानिसको सृष्टि किन गरियो ? मानव जीवनको उद्देश्य के हो ? ती उद्देश्यलाई प्राप्त गर्ने तरिका के हो ? मानिस स्वतन्त्र जन्मेको छ कि बन्धनमा ? सफल जीवन कसरी बिताउन सकिन्छ र मृत्यु पछि के हुन्छ ? आदि यी मानव जीवनका मुलभुत प्रश्नहरू हुन् । जसको उत्तर प्राप्त गर्न उसको लागि अति नै आवश्यक छ । मानिसहरू बिचबाट ईश्वरले केही व्यक्तिलाई छनौट गरे । उनीहरूलाई सन्देशवाहक (ईशदुत) भनियो । उनी समक्ष आफ्नो सन्देश पठायो , जुन सम्पूर्ण मानव जातिकोलागि मार्ग दर्शन हो । पहिलो मानव र ईशदुत हजरत आदम अलैहिस्सलाम देखि अन्तिम ईशदुत हजरत मुहम्मद सल्लाहु अलैहि वसल्लमसम्म अनेकौं ईशदुतहरू आए, जो हरेक समुदायमा पठाइए । सम्पूर्ण ईशदुतहरूले मानव समुदायलाई उनीहरूको आफ्नै भाषामा ईश्वरको सन्देश दिए । प्रश्न यो छ कि बारम्बार अनेकौं ईशदुतहरू किन पठाइए ? वास्तवमा प्राचीनकालमा परि वहन एवं सञ्चार साधनहरूको कमीको कारण एक ठाउँबाट कुनै कुरा अर्को ठाउँमा पुर्‍याउन धेरै कठिन थियो । सुरक्षित राख्न पनि गाह्रो थियो । दोस्रो कारण यो कि मानिसहरू ईश्वरीय सन्देशमा परिवर्तन गर्दथे, त्यसपछि अर्को ईशदुतको आवश्यकता पर्‍थ्यो । यसरी एकपछि अर्को सन्देश आउँदै र हे । सम्पूर्ण सन्देशवाहकहरूले एउटै सन्देश दिए कि ईश्वर एक मात्र छन्, यो संसार परीक्षा स्थल हो र मृत्यु पश्चात अनन्त जीवन छ । पहिलेका सम्पूर्ण ईशदुतहरूको मिशन स्थानीय थियो । तर अन्तिम ईशदुत हजरत मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको मिशन विश्वव्यापी हो । अन्तिम सन्देशमाथि अन्तिम सन्देश कुरआन अवतरित भयो । यस अन्तिम सन्देश कुरआनको सुरक्षाको जिम्मेवारी स्वयं ईश्वरले नै लिएका छन् । चौध सय वर्षभन्दा अधिक समय बितेको छ तर आजसम्म यसमा कुनै परिवर्तन भएको छैन र गर्न पनि सकिदैन । ईश्वरको यो सन्देश आफ्नो मूलरूपमा रहेको छ त्यसै कारण अब कुनै नयाँ ईशदुतको आवश्यकता अन्तिम दिनसम्म पनि पर्दैन ।

कुरआनको केन्द्रिय विषय मानव हो । कुरआनले मानव जातिकालागि ईश्वरको स्कीम बताउँछ । कुरआनले बताउँछ कि मानवलाई सदाकालागि जन्म दिएको छ र उसलाई शास्वत जीवन प्रदान गरिएको छ । सृष्टिकर्ता ईश्वरले मानव जीवनलाई दुई भागमा बाँडेका छन् । मृत्युभन्दा पहिलेको समय, जो अस्थायी हो जुन मानिसकोलागि परीक्षा हो । मृत्युपछिको समय जुन स्वर्ग वा नर्कको रूपमा यस संसारमा गरिएको सत्कर्म वा कुकर्मको बदला पाउनकालागि हो । यो कहिल्यै समाप्त नहुने स्थायी जीवन हो । यी दुईको बीचमा मृत्यु परिवर्तनकर्ताको रूपमा रहेको छ ।

कुरआन बताउँछ कि यो संसार मानिसकोलागि एउटा परीक्षास्थल हो । मानव जीवनको उद्देश्य एक ईश्वर को उपासना गर्नु हो । (कुरआन ५१ : ५६) । उपासनाको अर्थ ईश्वर केन्द्रित जीवन (God Centred Life) व्यतित गर्ने हो । ईबादत अर्थात उपासना एक पार्ट टाईम कार्य नभई बरु फुलटाईम ड्युटी हो जुन जन्मदेखि मृत्युसम्म जारी र हन्छ । वास्तवमा मानिसको पुरा जीवन उपासना वा ईबादत हो यदि ऊ ईश्वरको ईच्छा अनुसार जीवन व्यतित गर्छ भने । ईश्वरीय ईच्छा अनुसार जीवन व्यतित गर्ने बानी बसाल्नकोलागि आवश्यक छ कि केही प्रशिक्षण पनि होस, यसका लागि दैनिक पाँच पल्टको अनिवार्य नमाज, वर्षमा एक महिनाको रोजा, धनवानको धनबाट निश्चित रकम स्वरुप जकात र जीवनमा एकपल्टको अनिवार्य हज्जको यात्रा यसै प्रशिक्षणको रूपमा राखियो । यसमा समयको, शक्तिको र धन सम्पत्तिको त्याग र बलिदानद्वारा मानिसको अध्यात्मिक उत्थानको लागि र उसको व्यवहारिक जीवनकोलागि लाभदायक बनाउन प्रशिक्षित गरिन्छ । यस ट्रेनिङलाई बारम्बार राखियो ताकि मानवलाई सत्यमाथि स्थिर राख्न सकियोस किनकि मानिस आफूमा भित्र र बाहिर बाट परिवर्तन भईरहने अस्तित्व राख्दछ ।

ईश्वर राम्ररी जान्दछन् कि कुन कुरा मानिसकोलागि लाभदायक छ र कुन हानिकारक छ । ईश्वर मानिसकोलागि भलाई चाहन्छन् त्यसैले उनी प्रत्येक ती कार्यहरू जसलाई गरे मानिसलाई हानि हुन्छ ती कार्यहरूलाई हराम र अवैध ठहर्‍याए र प्रत्येक ती कार्यहरू जसलाई नगरे मानिस स्वयंलाई हानि पुग्दछ ती सबै कार्यलाई ईबादत वा उपासना भने र ती सबै गर्न मानिसकालागि अनिवार्य गरिदिए ।

अल्लाहको अन्तिम सन्देश कुरआन यस संसारमा प्रथम पल्ट रमजान महिनामा अवतरित हुन सुरु भयो । यसै कारण रमजानको महिनालाई कुरआनको महिना भनिन्छ । यस महिनालाई मुस्लिमहरूकालागि कृतज्ञता बखान गर्ने महिना बनाइयो र यस महिनाभरिको रोजा राख्न अनिवार्य गरियो । रमजान अरबिक पात्रो अनुसार नवौं महिना हो ।

रोजा एक उपासना हो । रोजालाई अरबी भाषामा 'सौम' भनिन्छ जसको अर्थ रोकिनु तथा चुप लाग्नु हो । कुरआनमा यसलाई सन्न अर्थात् धैर्यता पनि भनिएको छ जसको अर्थ हो 'स्वयं माथि नियन्त्रण' र स्थिरता तथा जमाव (Stability) । ईस्लाममा रोजाको अर्थ हुन्छ मात्र ईश्वरकोलागि विहान उपाकालदेखि सूर्य अस्ताउन्जेलसम्म खान-पिन, स्त्री-पुरुष बीच सम्भोग क्रिया र अन्य खराबीहरूबाट स्वयंलाई रोकी राख्नु । अनिवार्य रोजा रमजान महिनामा मात्र राखिन्छ र यो प्रत्येक बालिग मुस्लिम पुरुष र महिलामाथि अनिवार्य छ ।

रोजा एक अत्यन्त महत्वपूर्ण इबादत हो । कुरआन अनुसार रोजाको उद्देश्य मानिस भित्र तकवा अर्थात् संयमता (God Consciousness) उत्पन्न गर्नु हो । तकवाको एउटा अर्थ हुन्छ 'ईश्वरको भय' र अर्को अर्थ हो 'जीवनमा हरपल संयमतामय विधिको पालना गर्नु' अल्लाहको भय एउटा यस्तो कुरो हो जुन मानिसलाई असावधान हुन वा असफल हुनबाट बचाउँछ ।

कुरआनको आयत "आशा छ कि तिमीहरूभित्र ईशभय तथा संयमता उत्पन्न हुने छ" बाट यो ज्ञात हुन्छ कि रोजाले मानिसभित्र ईशभय उत्पन्न गर्छ र उसलाई धैर्यवान वा संयमी बनाउँछ ।

इशदुत मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नु भयो - "जसले रोजाको अवस्थामा झुठो बोल्न र त्यसलाई व्यवहारमा ल्याउन छोड्दैन अल्लाहलाई यसको केही वास्ता छैन कि ऊ आफ्नो खान-पिन छोडिदियोस् ।" (हदिस सङ्ग्रह - बुखारी)

"कैयौं रोजा राख्नेहरू यस्ता हुन्छन् कि रोजाबाट भोक र तिर्खा बाहेक तिनीहरूलाई अरु केहि प्राप्त हुँदैन ।" (हदिस सङ्ग्रह - दारमी)

यसबाट प्रष्ट हुन्छ कि रोजा राख्नाले मानिसलाई हरेक पाईलामा नियमबद्ध बनाउँछ जस्तो कि :

- आखाको रोजा यो हो कि जुन वस्तुलाई हेर्नबाट अल्लाहले मनाही गरेका छन्, त्यसलाई नहेर्नु ।
- कानको रोजा यो हो कि जुन कुरा सुन्नबाट अल्लाहले

रोकेका छन्, त्यसलाई नसुन्नु ।

- हातको रोजा यो हो कि जुन कार्यहरू गर्न अल्लाहले रोकेका छन्, ती कार्यहरू नगर्नु ।
- खुट्टाको रोजा यो हो कि जसतर्फ जान अल्लाहले रोकेका छन्, त्यस तर्फ नजानु ।
- मस्तिष्कको रोजा यो हो कि जुन कुरा सोचन अल्लाहले रोकेका छन्, त्यस्तो कुरा नसोच्नु ।
- यसका अतिरिक्त यो पनि हो कि जुन कार्यलाई अल्लाहले मन पराएका छन् ती सबै कार्य गर्नु हो । अल्लाहको आदेश तथा मुहम्मद (स.) को तरिका अनुसार रोजा राख्ने मात्र मानिसलाई लाभ पुग्छ । अन्तिम सन्देश हजरत मुहम्मद (स.) ले भन्नु भयो : "मानवले गरेको प्रत्येक कार्यको पुण्य दश गुनादेखि सातसय गुनासम्म बढाईन्छ तर अल्लाह भन्छन् रोजा यसबाट अलग रहेको छ, किनकि रोजा मेरोलागि हो र म (अल्लाह) नै यसको जति चाहन्छु बदला दिनेछु ।"

(हदिस सङ्ग्रह - बुखारी, मुस्लिम)

रोजाले मानिसको मन मस्तिष्क र उसको शरिर माथि अति धेरै राम्रो प्रभाव पार्दछ । रोजा एक वार्षिक ट्रेनिङ हो, जसको उद्देश्य मानिसको यस्तो विषेश ट्रेनिङ गर्नु हो, जस पश्चात ऊ वर्षभरि स्वयं केन्द्रित जीवन नभई ईश्वर केन्द्रित जीवन व्यतित गर्न सकोस् । रोजाले मानिसभित्र स्वअनुशासन (Self Discipline) उत्पन्न गर्छ, ताकि मानिस आफ्नो सोच विचार तथा प्रत्येक कार्यहरूलाई सहि दिशा दिन सकोस् । रोजाले मानिसभित्र स्वयंमाथि नियन्त्रण गर्न पाठ सिकाउँछ । मानिस भित्र लोभलालचा, क्रोध, मोह, ईच्छा, भोक, कामवासना र अन्य भावनाहरू रहेका छन् । यिनीहरूसित मानिसको दुई वा एक सम्बन्ध अवश्य हुन्छ । रोजाले मानिसलाई यी भावनाहरूलाई आफ्नो नियन्त्रणमा राख्न प्रशिक्षित गर्दछ अर्थात् मानिसलाई अपराध र पापबाट बचाउँछ ।

रोजा राखेपछि मानिस भित्रको आत्म विश्वास र आत्मसंयमता तथा संकल्प शक्ति (Will Power) बढेर जान्छ । मानिसलाई ज्ञात भई हाल्छ कि यदि उ खाना-पानी अर्थात् हलाल वस्तुलाई दिन भरि छोड्न सक्छ जुन बिना जीवन सम्भव छैन भने उ अवैध र हराम वस्तु तथा नराम्रो वानी आदि त सजिलै छोड्न सक्छ । त्यस्तै पति पत्नी बीच सम्बन्ध पनि वैध र आवश्यक छ, तर यो वैध सम्बन्ध पनि

कमशः बाँकी १३ पेजमा.....

मृत्यु : शुरुवात नयाँ जीवनको

अजिजुल्लाह अंसारी

मृत्यु एउटा यस्तो सत्य हो जसलाई अस्वीकार गर्ने सामर्थ्य कसैमा छैन। कुनै समाज, देश, धर्म, सभ्यता वा संस्कार होस् सबैमा केही आपसी मतभेदहरु अवश्यै पाइन्छ तर मृत्युको बारेमा कुनै मतभेद छैन। मृत्युले सबैलाई एक दिन अझालो मार्ने कुरामा सबैजना विश्वस्त छन्। मानव जाति मात्र होइन जनावर तथा चरा चुरुङ्गी पनि यस सत्यताका अपवाद होइनन्। गुडिरहेको गाडी देखेर बाटोमा हिँडिरहेको जनावर पनि भाग्छ। यो हो मृत्युको आतंक ?

सन् २००७ C/A को रिपोर्ट अनुसार प्रत्येक सेकेण्ड २ जना व्यक्तिको मृत्यु हुने गर्दछ। एक दिन हामीहरु पनि यस तथ्याङ्कलाई कायम राख्न मद्दत गरेका हुनेछौं। कुनै पनि उमेरको व्यक्ति होस् धनी वा गरीब, राजा होस् या प्रजा, सामाजिक कार्यकर्ता होस् वा कुकर्मि उच्च-अधिकारी होस् वा चप्रासी हरेकलाई मृत्युको निमन्त्रणा आउने नै छ।

कहाँ छन् ती राजा महाराजाहरु, अर्बपति शक्तिशाली व्यक्तिहरु ? आफैलाई “ईश्वर” भन्न लगाउने फिरऔन, अथाह धन सम्पतिको मालिक कारुन, विश्वमा राज गर्ने सिकन्दर कहाँ गए ? आफ्नो खोजले विश्वलाई चकित बनाईदिने ती बैज्ञानिकहरु कहाँ विलिन भए ? आफ्नो कलाले सबलाई आकर्षित पार्ने कलाकारहरु के भए ? आफ्नो सुन्दरता माथि गर्व गर्ने ती विश्व सुन्दरीहरुको के हाल भयो ? ती आँखाहरु जसको बखान गर्न कविहरु थाक्दैन थिए, ती नजरहरु जसका उठ्नासाथ कैयौं मुटुका धड्कन बढेर जान्थ्यो, आज तिनीहरु माटोभिन्नका कीराको बलि चढे। उनीहरुको सौन्दर्यले मृत्यु दिने फरिश्ताको आँखालाई लोभी बनाउन सकेन। ज्याक्सनको कलाले मृत्युलाई नचाउन सकेन, हिटलरको क्रुरताले काललाई डराउन सकेन। न्युटनको नियमले कालको चाललाई थाम्न असफल रह्यो। शेक्सपियरको कृतिमा मृत्युले रमाउन मानेन। मृत्युले जातीय तथा रङ्गको भेदभाव नगर्ने कुरालाई पूष्टि गर्दै नेलसन मण्डेलालाई पनि खुला हृदयका साथ अझालो मान्यो। रक्त संचार प्रकृया पत्ता लगाउने डब्ले नफिसको शरीरको रक्त संचार रोकन पनि मृत्युलाई दया आएन। मृत्युमाथि पनि शासन गर्ने महान शासक ईश्वरले भनिसकेका छन् “प्रत्येक

प्राणीले मृत्युको स्वाद चाख्नुपर्छ”। (कुरआन ३:१८५) यस सत्यलाई अभि प्रगाढ बनाउँदै भनियो, “धर्तीमा बस्ने सबै प्राणीहरु नष्ट हुनेछन्। केवल तिम्रा उच्चतम तथा महानतम पालनकर्ताको अस्तित्व बाँकी रहेनछ। हे जिन्न र मनुष्य ! तिमिहरु आफ्ना पालनकर्ताका कुन कुन वरदानलाई भुट्लाउँछौं।” (कुरआन ५५: २६-२८)

मृत्युवाट कुनै पनि कवच, कुनै पनि सेनाले कसैलाई पनि बचाउन सक्ने छैन। जहाँ भएपनि मृत्यु आईलाग्ने छ। “तिमीहरु जहाँ सुकै बस, चाहे त्यो मजबुत किल्ला नै किन नहोस् मृत्युले तिम्रीलाई गाँजे नै छ।” (कुरआन ४:७८)

मृत्यु किन ?

मृत्यु जीवनको अन्त्य होइन। यो एउटा नयाँ जीवनको शुरुवात हो। मृत्युले यस जीवनको सही उद्देश्यलाई उजागर गर्दछ। मृत्यु र जीवनको उद्देश्यको बारेमा ईश्वरको घोषणालाई स्मरण गर्नुहोस्।

“जसले (ईश्वरले) मृत्यु तथा जीवनको सृष्टि गरे ताकि तिमिहरुको परीक्षा लिएर हेरुन् कि कसले राम्रो काम गर्छ।” (कुरआन ६७:२)

मृत्युको क्षण

मृत्यु’ को समय निर्धारित छ र त्यो आफ्नो समय पूरा भएपछि अवश्य आउने छ। “अनि जब त्यो निर्धारित म्याद आईपुग्छ तब तिनिहरु न एकपल पछि हट्न सक्ने छन् र न अधि नै बढ्न सक्नेछन्।” (कुरआन १६:६२)

हामी मृत्युका विभिन्न उदाहरणहरु देख्छौं केहि दुखद हुन्छन् भने केहि सुखद। हामी यही चाहन्छौं कि हाम्रो अन्तिम क्षण सुखद होस्, शान्तिपूर्ण मृत्यु। अरुको मृत्युको अवस्था देखेर अनुमान लगाउने प्रयास पनि गरिन्छ कि यो सुखद मृत्यु हो या दुखद। तर वास्तविकता हामीले बुझेको जस्तो नहुनसक्छ। मृत्युले आत्मा र शरीरको बिछोड गराउँदछ तसर्थ शरीरको अवस्थाले आत्माको स्थितिलाई प्रतिबिम्बित नगरेको हुनसक्छ। वास्तवमा मृत्युपछि आत्माको स्थितिले नै कसले कतिसम्म आफ्नो जीवनको उद्देश्यलाई पूरा गरेको छ भन्ने कुराको बोध गराउँनेछ।

मुहम्मद (स.)ले भन्नु भयो जब आस्थावानको

मृत्युको समय हुन्छ उज्ज्वल अनहार भएका दूतहरु स्वर्गबाट कफन र सुगन्धित इतरकासाथ आउँछन् । मृत्युका दूत टाउको नजिक आएर बस्छ र भन्छ, “हे सत्कर्मी आत्मा ईश्वरको दया तर्फ निस्केर आऊ” र त्यो आत्मा बिना कुनै दुख कष्ट देहत्याग गर्छ ।

तर पापीहरुका मृत्युको समय क्रुर अनुहार भएका दूतहरु कडा र अति खराब कपडा लिएर आउँछन् । मृत्युका दूत त्यस व्यक्तिको टाउको तिर बसेर भन्छ, “हे पापी आत्मा अल्लाहको रीस र क्रोध तर्फ हिड” तर त्यो आत्मा निस्कन चाहदैन । त्यसपछि क्रुरताका साथ अति दुख कष्ट दिएर आत्मा भिक्छिन्छ । (अहमद)

गरुड पुराणले यस अवस्थालाई यी श्लोकहरुमा बयान गर्दछ, “सयवटा बिच्छुहरुले डंसेको जस्तो पीडा हुन्छ ।” (गरुड पुराण १:२८) । “त्यस समय दुवै हातमा फन्दा र दण्ड धारण गरी नग्न दाँतहरु कटकटाउँदै क्रोधपूर्ण आँखा भएका यमराजका दुई भयंकर दूत नजिक आउँछन् । आफ्नो पञ्चभौतिक शरीरबाट हाय-हाय गर्दै तथा यमदूतहरुद्वारा समातिएको त्यो अङ्गुष्ठ मात्र प्रमाणको पुरुष आफ्नो घरलाई हेर्दै यमदूतहरुद्वारा यातनादेहले ढाकिएर घाँटीमा बलपूर्वक फन्दा बाँधेर सुदुर त्यस मार्गमा यातनाका लागि लगिन्छ ।” (गरुड पुराण १:३०-३३)

दुइजना व्यक्तिको एउटा उदाहरण माथि विचार गरौं जसले त्यस ठाउँमा पुग्नका लागि एकतर्फी टिकट लिए जहाँ उनीहरु कहिल्यै गएका थिएनन् । तिनीहरु मध्ये पहिलोले गन्तव्यको भाषा, संस्कृति, रितिरिवाज, मौसम, मुद्रा तथा अन्य आवश्यक जानकारी हासिल गरी यात्राका लागि तयार भयो । र शान्तिपूर्ण यात्राका साथ गन्तव्य सम्म पुग्यो ।

तर दोस्रो व्यक्तिले तयारीमा अल्छीपन देखायो र प्राप्त समय मोजमस्ती मै बितायो । जब यात्राको समय भयो तब ऊ एउटा अन्जान गन्तव्यमा पुग्यो । यात्रा पनि दुखद भयो र गन्तव्य पनि दुःखद । यस्ता व्यक्तिको बारेमा ईश्वर भन्छन् :- “यहाँसम्म कि जब तिनीहरु मध्ये कसैको मृत्यु निकट आउँछ तब उसले भन्छ हे पालनकर्ता ! मलाई फेरी फर्काइदेऊ ताकि आफूले छोडी आएको संसारमा गई केही सत्कर्म गरूँ । कदापि यस्तो हुँदैन । यो त उसले आफ्नो मुखबाट भनेको कुरा मात्र हो । अब यिनीहरुका पछाडि एउटा बरजख (पर्दा) हुनेछ त्यस दिन सम्मकालागि जुन दिन यिनीहरुलाई उठाईने छ ।” (कुरआन २३:९९-१००)

जब ती व्यक्तिहरुसँग सोधिने छ - “तिमीहरुलाई के कारणले नरकमा पुऱ्यायो ?” तिनीहरुले भन्नेछन्- “हामी नमाज पढ्नेहरुमध्येका थिएनौं र अभावग्रस्तहरुलाई खाना खाउँदैनथ्यौं । र सत्यविरुद्ध कुरा गर्नेहरुसँग हामी पनि कुरा गर्थ्यौं । र हामी बदला दिइने दिनलाई भुठो ठहर गर्थ्यौं । यहाँसम्म कि हामी माथि विश्वसनीय चिज (मृत्यु) आयो ।” (कुरआन ७४:४२-४७)

सबैको मृत्युको समय निश्चित र निर्धारित छ । आवश्यकता यस कुराको छ कि हामीले यसकोलागि के कति तयारी गरेका छौं, हामी विचार गरौं र आफ्नो समिक्षा गरौं ।

“प्रत्येक व्यक्तिले भोलिका निमित्त के अगाडि पठाएको छ भन्ने कुरामा विचार गर ।” (कुरआन ५९:१८)

जीवनको उद्देश्य:

“के हामीले तिमीहरुलाई व्यर्थ (बिना कुनै उद्देश्य) मै सृष्टि गरेका छौं ? र तिमीहरु हामी तर्फ फर्केर आउने छैनौं भनी ठानेका छौं ?” (कुरआन २३:११५)

यो प्रश्न हाम्रो मस्तिष्कलाई सोच्न आहवान गर्दछ कि के यस जीवनको कुनै उद्देश्य पनि छ ? वा यो मात्र केही समयका लागि मनोरञ्जनात्मक रुपमा खेलिने खेल जस्तै हो ? जुन स्वतन्त्रताको कुरा गरिन्छ त्यो स्वतन्त्रता वास्तवमै असिमित छ अथवा कुनै शक्तिले त्यसको सीमा पनि निर्धारण गरेको छ । त्यस सीमा भित्र बस्ने पर्ने बाध्यता छ त ? नबसे कसले के गर्ने सामर्थ्य राख्छ ? अवश्य पनि हामीले नचाहेमा हाम्रो कार्यक्षेत्रलाई कुनै सीमासम्म सीमित पार्ने कसैको सामर्थ्य छैन तर त्यो शक्तिको बारेमा के विचार छ जसलाई सब कुराको सामर्थ्य छ । हो त्यस ईश्वरलाई पनि यो पूर्ण अधिकार छ कि उसको सीमाको उलङ्घन गर्नेलाई नरकको दण्डको आगोले स्वागत गरियोस् र उसलाई रोक्ने कोही छैन । त्यही सर्वशक्तिमानले एउटा उद्देश्यका साथ मानवजातिको सृष्टि गरे आफ्नो किताबमा भनेका छन् “र मैले जिन्न र मानवलाई केवल आफ्नो उपासनाकालागि सृष्टि गरेको हूँ ।” (कुरआन ५१:५६)

कुनै पनि कार्य ईश्वरले निर्धारित गरेको सीमा र कानुन भित्र रहेर गरियो भने त्यो उपासना होस् वा प्रार्थना होस्, व्यापार होस् वा अन्य कुनै पनि क्षेत्रको काम । यो जीवन एउटा परीक्षा हो जुन मृत्युसंगै समाप्त हुन्छ । जसको नतिजा मृत्युपछि पाइनेछ । मृत्यु पछि थप कुनै बाँकी पेज ३० मा कमश.....

शाबान महिनाको महत्व र यस सम्बन्धी केहि बिकृतिहरु

अजिजुल्लाह अन्सारी

“शाबान” अरबी क्यालेण्डरको आठौँ महिना हो जुन दुईवटा महत्वपूर्ण महिनाहरु रजब र रमजान को बीचमा पर्दछ। यस महिनामा अरबका मानिसहरु विभिन्न समुहमा विभाजित भई भ्रमणका लागि निस्कन्थे। त्यसकारण यस महिनाको नाम “शाबान” रहेको हो।

शाबान महिनाको महत्व

शाबान महिनाको अधिकांश दिनहरुमा मुहम्मद (स.) रोजा (व्रत) बस्नुहुन्थ्यो। हजरत आयशा (रजि.) भन्नुहुन्छ कि मैले नबि (स.) लाई रमजान बाहेक अरु कुनै महिनामा पुरा महिनाभरि नै रोजा बसेको पाइन र शाबान महिना भन्दा बढी अरु कुनै महिनामा रोजा बस्नु भएन। (हदीसको संग्रह- बुखारी)

नबि (स.) लाई शाबानमा प्रशस्त रोजा बस्नुको कारण सोध्दा उहाँले जवाफ दिनुभयो – “यस महिनामा मानिसहरुको कर्म अल्लाह समक्ष पेश गरिन्छ र म चाहन्छु कि मेरो कर्मपत्र म रोजा बसेको अवस्थामा पेश गरियोस्।” (नुसई)

मुहम्मद (स.) शाबान महिनाको अधिकांश दिनहरुमा रोजा बसेपनि पूरा महिना भरि नै रोजा बस्नु हुन्थ्यो। इब्ने अब्बास र हजरत आयशा (रजि.) भन्नुहुन्छ, नबि (स.) रमजान बाहेक अरु कुनै महिनामा पूरा महिना भरिको रोजा बस्नु भएन। (बुखारी र मुस्लिम)

शाबान महिनाका रोजाहरु रमजानका अनिवार्य रोजाको अभ्यास भएपनि नबि (स.) ले रमजान शुरु हुनु भन्दा पहिलेका एक अथवा दुई दिन रोजा नबस्न आदेश दिनुभएको छ : “कुनै व्यक्तिले रमजानभन्दा एक वा दुई दिन पहिले रोजा नराखेस तर यदि यस्तो दिन आयो जुन दिन कुनै व्यक्ति सधैं रोजा बस्थ्यो भने ऊ त्यस दिन रोजा बसोस्।” (बुखारी)

शाबानमा प्रशस्त रोजा बस्नु सही हदीसहरुबाट साबित छ र यही नै सुन्नत तरिका हो। नबि (स.) ले यस महिनामा अधिक रोजा बस्नुले यस महिनाको महत्वलाई उजागर गर्दछ। त्यस बाहेक यस महिनाको महत्वको नाममा जे-जे कुरा बयान गरिन्छ अथवा जेजति कामहरु गरिन्छ त्यसमध्ये अधिकांश कुराहरु सुन्नतबाट साबित छैनन् र ती सुन्नत विपरीत कार्यहरु हुन्। शाबानसंग

सम्बन्धित केही आस्था र कर्महरु जुन कुरआन र सहीह हदीसबाट प्रमाणित छैनन्।

शाबानको रातमा कुरआन अवतरित भएको हो ?

शाबान महिनाको महत्वलाई बयान गर्दै यो कुरा बयान गरिन्छ कि कुरआनको अवतरण १५ शाबान (शबे बारात) को रातमा अवतरित गरिएको हो जसको प्रमाणका रूपमा कुरआनको यस श्लोक लाई प्रस्तुत गरिन्छ।

“हामीले यस (कुरआन) लाई एक बरकतयुक्त रातमा अवतरित गर्‍यौँ” (कुरआन ४४: ३)

यहाँ बरकतयुक्त रातको तात्पर्य १५ शाबानलाई लिइन्छ जबकी कुरआन स्पष्ट रूपमा भन्दछ कि कुरआनको अवतरण शाबानमा नभई रमजानको महिनामा भएको हो : “रमजान त्यो महिना हो जसमा कुरआन अवतरित गरियो” (कुरआन २:१८५)। अर्को स्थानमा कुरआन भन्दछ “निसन्देह हामीले यस (कुरआन) लाई कद्र को रातमा अवतरित गर्‍यौँ” (कुरआन ९७:१)

कुरआनका यी दुई श्लोकहरुबाट प्रमाणित हुन्छ कि कुरआनको अवतरण रमजान महिनामा कद्रको रातमा भएको हो र कुरआन ४४:३ मा आएको शब्द “बरकतयुक्त रात” को तात्पर्य पनि रमजान कै “कद्रको रात” हो। कुरआनको अवतरण शाबान (शबे बारात) मा भएको हो भन्नु अत्यन्तै भुठो कुरा हो।

मुर्दाहरुका आत्माहरु आउँछन् ?

केहि व्यक्तिहरुको यो विश्वास छ कि १५ शाबानको रातमा मरिसकेका मानिसहरुका आत्माहरु यस संसारमा आउँछन्, आफना आफन्तहरुका माझमा गएर तिनीहरुलाई हेर्दछन्। जबकि यो पूर्णतया कुरआनको शिक्षा विपरीत छ। कुरआनमा भनिएको छ “...अब यिनीहरुका पछाडि एउटा बरजख (पर्दा) हुनेछ। त्यस दिनसम्मका लागि जुन दिन यिनीहरुलाई उठाइनेछ।” (कुरआन २३:१००)

अर्थात् अल्लाहले एउटा रोकावट कायम गरेका छन् जसकारण आत्माहरु यस संसारमा आउने छैनन्, यहाँसम्म कि कयामतको दिन आउने छ र त्यस दिन सबभन्दा पहिले नबि (स.) लाई उठाइनेछ। मुहम्मद (स.)

ले भन्नुभयो : “कयामतका दिन सब भन्दा पहिले म उठ्नेछु” (बुखारी र मुस्लिम)

१५ शाबानका दिन विशेष रुपमा हलुवा पकाउनु ?

केही मुस्लिमहरुले १५ शाबानका दिन हलुवा पकाएर खाने गरेका छन् र प्रमाणस्वरूप उहुदको युद्धको घटनालाई प्रस्तुत गर्दछन् । उहुदको युद्धमा मुहम्मद (स.) को दाँत शहीद भएको थियो । त्यस कारण उहाँ (स.) ले हलुवा खानु भएको थियो । त्यसैले हामीहरु पनि हलुवा खान्छौं भन्ने तर्क उनीहरु प्रस्तुत गर्छन् ।

यो हदैसम्मको अज्ञानताको कुरा हो कि १५ शाबानको कुनै घटनाको रुपमा उहुदको युद्धलाई प्रस्तुत गर्ने किनकि उहुदको युद्ध ३ शव्वाल (१० औं महिना) का दिन भएको थियो । १५ शाबानको घटनालाई ३ शव्वालको घटनासँग अन्तरसम्बन्धित गर्न खोज्नु हदैसम्मको मुखता हो र इस्लाममा यसको कुनै स्थान छैन ।

१५ शाबानका रातमा विशेषरुपमा कब्रिस्तान (चिहान) को भ्रमण गर्नु , त्यहाँ दियो जलाउनु ? कुनै पनि दिन र कुनै पनि बेला कब्रिस्तानमा जाने र चिहानमा रहेका व्यक्तिहरुका लागि दुआ (प्रार्थना) गर्ने अनुमति नबि (स.) ले दिनुभएको छ । तर विशेष गरी १५ शाबानकै राति कब्रिस्तान जाने कुनै प्रमाण छैन ।

कब्रिस्तान जानुको उद्देश्य स्वयं नबि (स.) ले बयान गर्नुभएको छ : “मैले तिमीलाई कब्रिस्तान जान बाट रोकेको थिएँ तर अब तिमीहरु त्यहाँ जानु किनभने यसले मृत्युपछिको जीवनलाई स्मरण गराउँदछ ।” (सहीह मुस्लिम)

कब्रिस्तान जानुको उद्देश्य मृत्युलाई याद गर्नु हो तर यो विशेष समयमा कब्रिस्तानलाई सजाउनु र त्यहाँ मेला लगाउनुले त्यहाँ जानुको उद्देश्यको नै मृत्यु हुने गरेको छ । कब्रिस्तानमा नमाज पढ्न र सज्दा गर्न समेत नबि (स.) ले सख्त मनाही गर्नुभएको छ । नबि (स.) ले भन्नुभयो : “अल्लाहको तिरस्कार होस् यहुदी र इसाईहरुमाथि, तिनीहरुले आफ्ना नबिहरुका कब्र (चिहान) हरुलाई प्रार्थना गर्ने थलो बनाए ।” (बुखारी र मुस्लिम)

१५ शाबानका दिन रोजा बस्नु, विशेष प्रार्थना र नमाज पढ्नु , सुरह यासिनको तिलावत (पाठ) गर्नु ?

१५ शाबानका दिन रोजा बस्ने र त्यसको पूण्य ६० वर्षको बराबर हुने आस्था राख्नु , सय रकअत नमाज

पढ्नु, सुरह यासिन पढ्नु र यो आस्था राख्नु की यस रात अधिक संख्यामा मानिसहरुले क्षमा पाउँछन्, आफ्ना १० नर्कबासी आफन्तको पक्षमा सिफारिस गर्ने अनुमति पाउँछन् भन्ने कुरा सहीह हदीसका साथ नबि (स.) बाट प्रमाणित छैनन् र न १५ शाबानलाई संकेत गरेर नबि (स.) ले कुनै किसिमको कर्म वा प्रार्थना नै गर्ने हुकुम दिनुभयो । नबि (स.) का सहाबाहरुबाट समेत त्यस्तो कुनै कार्यको प्रमाण भेटिदैन ।

यद्यपि यदि कोही हरेक महिनाको अयामे बीज अर्थात प्रत्येक महिनाको १३, १४ र १५ तारिखको रोजा बस्ने गरेको छ भने शाबानमा पनि ती रोजाहरु बस्न सकिन्छ । किनभने त्यहाँ १५ शाबानको महत्व बाँकी रहदैन ।

केहि मानिसहरुको तर्क यो हुन्छ कि कुरआन र हदीसबाट प्रमाणित नभएपनि १५ शाबानका दिन विशेष प्रार्थना नै गर्नुमा के खराबी छ र ? उल्लेखनीय छ कि कुनै पनि कर्म अल्लाहसमक्ष स्वीकार्य हुनका लागि दुई शर्तहरु पूरा हुनुपर्छ :- इमानकासाथ सही नियत र मुहम्मद (स.) ले बताउनु भएको तरिका ।

यहाँ एउटा हदीस प्रस्तुत गर्न सान्दर्भिक सम्झन्छु,

तीनजना सहाबीहरुले हजरत आयशासँग नबि (स.) को दिनचर्या र प्रार्थनाको बारेमा सोधे । हजरत आयशाले दिनुभएको जवाफ सुनेर ती सहाबीहरुले आफ्ना कर्म र प्रार्थनालाई कम सम्भो जसकारण उनीहरुमध्ये एकजनाले सधैं रातभरि नमाज पढ्ने निधो गरे, अर्कोले सधैं रोजा बस्ने र तेस्रोले कहिल्यै पनि विवाह नगरी सधैं प्रार्थना गर्ने अठोट गरे । नबि (स.) ले उनीहरुसँग भेट्दा सोध्नुभयो “ के तिमीहरुले नै यी कुराहरु भनेका हो ? अनि जवाफ दिनुभयो अल्लाहको कसम म सबैभन्दा बढी अल्लाह संग भय राख्छु । तैपनि म रोजा बस्छु र कहिले काँही बसदिनँ पनि, म सुत्छु पनि र विवाह पनि गरेको छु । जस कसैले मेरो अनुसरण गर्दैन त्यो हामी मध्येको होईनन् ।” (सहीह बुखारी).....कमश..

यहाँ तीनजना सहाबीहरुले पनि प्रार्थना गर्ने निर्णय गरेका थिए तर त्यो नबि (स.) को सुन्नत नभएकोले नबि (स.) ले तिनीहरुलाई त्यो त्याग्न आदेश दिनुभयो ।

कुनै व्यक्ति रमजान भन्दा एक वा दुई दिन पहिला रोजा नराख्दोस् तर यदि यस्तो दिन आयो जुन दिन कुनै व्यक्ति सधैं रोजा बस्छो भने ऊ त्यस दिन रोजा बसोस् । (बुखारी)

इस्लाम एउटा पुर्ण जीवन व्यवस्था हो र यसमा कुनै पनि कमीबेसी गर्ने आवश्यकता छैन। अल्लाहले कुर आनमा भनेका छन् : “आज मैले तिमीहरूको दीन (जीवनपद्धति) लाई तिमीहरूका निम्ति पुर्ण गरेको छु र तिमीहरूप्रति आफ्नो अनुग्रह पूर्ण गरिदिएको छु।” (कुर आन ५:३)

नबि (स.) ले भन्नुभयो : “यस्तो कुनै कुरा छैन जसले तिमीहरूलाई स्वर्गको निकट पुर्‍याउने छ तर ती सब कुराहरू जुन मैले तिमीहरूलाई बताएँ र यस्तो कुनै कुरा छैन जसले तिमीहरूलाई नर्कको निकट लिएर जाओस्। तर ती सब कुराहरू जसबाट मैले तिमीहरूलाई सचेत गराएँ।” (अहमद)

अतः कुनै पनि कर्म सुन्नत अनुसार हुनुपर्छ। यदि त्यो मुहम्मद (स.) को तरिका बमोजिम छैन भने त्यो रद्द गरिनेछ किनभने मुहम्मद(स.) को भनाई छ, “जस कसैले कुनै यस्तो कार्य गर्छ जुन यस धर्ममा थिएन भने त्यो रद्द गरिने छ।” (सहीह मुस्लिम)

नबि (स.) ले धर्मको नाममा विकास गरिने हरेक नयाँ कुराहरूबाट बच्न आदेश दिनुभयो। भन्नुभयो “जो म पछि जिउँदा रहनेछु उनीहरू धेरै मतभेदहरू देखेछन् (यस्तो समयमा) तिमीहरूले मेरो सुन्नतलाई अवश्य समातिराख्नु र मपछि सत्मार्ग प्राप्त गर्ने खुलफा-ए-राशिदीनको सुन्नतलाई अवश्य समातिराख्नु र त्यसलाई दाँतहरूले मजबुतिकासाथ समातिराख्नु, र दीन (धर्म) मा नव विकसित कुराहरूबाट बच्नु किनभने दीनमा हरेक

नयाँ कुराहरू विदअत हुन् र हरेक विदअत पथभ्रष्टता हो र हरेक पथभ्रष्टताले आगो (नर्क) मा पुर्‍याउँदछ।” (अहमद, अबुदाउद, तिर्मिजी, इब्नेमाजा)

कयामतको दिन पनि नबि (स.) को तरिका विरुद्ध काम गर्ने व्यक्तिहरूलाई तिरस्कृत गरिनेछ। नबि (स.) ले भन्नुभयो : “म सबैभन्दा पहिले हौजे कौसरमा जानेछु, जो कोही त्यहाँ आउनेछ त्यसबाट खानेछ र जो त्यसबाट खानेछ उसलाई फेरी तिर्खा लाग्ने छैन। हौजे कौसरमा यस्ता व्यक्तिहरू पनि आउँनेछन जसलाई म चिन्नेछु र उनीहरूले मलाई चिन्नेछन् फेरी मेरो र उनीहरू बीचमा रोकावट कायम गरिनेछ – म भन्नेछु यिनीहरू मेरो उम्मतका मानिसहरू हुन्, जवाफ फर्काइनेछ – तपाईंलाई थाहा छैन कि यिनीहरूले तपाईंपछि दीनमा के के नयाँ कुराहरू विकास गरे, तब म भन्नेछु यिनीहरूलाई भगाओ जसले मेरो दीनलाई परिवर्तन गरेका थिए।” (बुखारी र मुस्लिम)

अतः शावान महिनाको सन्दर्भमा जुन कुरा मुहम्मद (स.) बाट प्रमाणित छ त्यो यो हो कि यस महिनामा अधिक रुपमा रोजा बस्नु। यस बाहेक जे-जति कार्यहरू छन त्यो नबि (स.) को सहीह सुन्नत बाट प्रमाणित छैनन। यस्ता नव विकसित कुराहरूलाई त्याग्नु आवश्यक छ। नत्र हामीहरू यस संसारमा मतभेदको सिकार बन्नेछौ र मृत्यु पछिको जीवनमा धिक्कार र तिरस्कार बाहेक केही प्राप्त हुनेछैन। ■

शुभकामना

हि. सं. १४३५ (वि. सं. २०७१) को पवित्र रमजान महिनाको सुखद उपलक्ष्यमा संपूर्ण नेपाली दाजुभाई तथा दिदी बहिनीहरूको सुख, शान्ति र समृद्धिको लागि हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछु। आस्थावान्हरूलाई यस महिनाको रोजाले सफलता प्रदान गर्नुका साथै विश्व भातृत्वलाई अझ दरिलो बनाउनु भनी अल्लाहसंग प्रार्थना गर्दछु।

Madhur Sandesh Monthly
मधुर सन्देश मासिक

सम्पादक:

जीव पोखरेल तथा मधुर संदेश परिवार।

मेरो जीवनको पहिलो रमजान

अब्दुल्लाह बिष्ट

अस्सलामु अलैकुम ।

मेरो जीवनको पहिलो रमजान त म जब १ वर्षको थिएँ त्यतिबेलाै मनाएँ होला । सबै बच्चा दीन-उल-फित्र यानि कि इस्लाममै जन्म लिन्छन् । तर यस लेखमा म पुनः इस्लाममा प्रवेश गरि सकेपछिको रमजानको केहि घटना यहाँ उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

म “अब्दुल्लाह बिष्ट” र मेरो पहिलेको नाम “टेकेन्द्र बिष्ट” हो पुर्खेली घर खोटाङ भएपनि मेरो जन्म तथा पालनपोषण राजधानी काठमाडौँ मै भएको हो । नामले नै थाहा पाइसक्नु भयो होला म एक हिन्दु धर्ममा आस्था राख्ने परिवारमा हुर्केको हुँ । आजभन्दा लगभग ५ वर्ष अगाडि विभिन्न धर्म तथा विज्ञानको करिब १ वर्ष जतिको खोज पछि म मुस्लिम भएको हुँ । त्यसपछि आफ्नो चाल-चलन, बानी-व्यहोरा पहिले जस्तो अन्धाधुन्ध नभई र गलतिहरुको क्षमा अल्लाहसंग माग्दै आएको छु । मैले कम्प्युटर इन्जिनियरिङ्ग गरेको छु ।

रमजान अल्लाहले आफ्नो पवित्र वाणी “कुरान”लाई यस धर्तीमा उतार्नु भएको महिना हो । यो रमजान अरबी पात्रोको नवौँ महिना हो । इस्लाममा यो महिनाको धेरै नै महत्व रहेको छ जसमा हामी एक महिनासम्म रोजा अर्थात ब्रत बस्छौँ । बिहान भिस्मीसे देखि बेलुका सूर्य नअस्ताउन्जेलसम्म पानी पनि नपिइ ब्रत बस्छौँ । यो कुरा सुन्दा मेरा कतिपय नन्-मुस्लीम साथीहरु अचम्म पर्छन् र निकै कठिन होला त्यसरी बस्न भन्ने गर्छन् । म उनीहरुलाई भन्ने गर्छु कि त्यति गाह्रो छैन । विश्वका एक तिहाई जनसंख्या अर्थात २ अर्ब मानिसहरुले गर्न सक्ने कुरा गाह्रो होला र ?

हामी अरु आस्थाहरुमा जस्तै एक दिन हप्तामा वा महिना वा वर्षमा भोको (ब्रत) बस्ने, त्यो पनि नाच-गान आदि मनोरंजन गरेर समय बिताउने गर्छौँ भने अरु दुखि गरीबको पिडा कसरी थाहा पाउन सक्छौँ ? हामी मुस्लिमहरु १ महिनासम्म ब्रत बसेर अरु भोको मान्छेहरुको पीडालाई राम्रोसंग आफैले थाहा पाउछौँ र उनीहरुलाई मद्दत गर्न अधि सक्छौँ ।

अब मेरो रोजाको बारेमा भन्नुपर्दा । म इन्जिनियरिङ्ग गरिरहेको थिएँ र मैले घरमा म मुस्लीम भएको कुरा थाहा दिएको थिइन । मैले मेरो इस्लामलाई छ महिना जति लुकाएको थिएँ । मेरो साथीहरुलाई पनि थाहा दिइन । नमाज पढ्दा पनि म लुकेर वा कोठामा चुक्कल लगाएर पढ्थेँ । यत्तिकैमा रमजानको महिना पनि आयो । पहिले त मलाई थाहा पनि थिएन कि रोजा बस्नुपर्छ भनेर । र थाहा पाएपछि पनि कसरी बस्नु ? घरमा थाहा होला भन्ने डर लाग्यो । जसोतसो मिलाएर मैले त्यो पुरै रमजानभरि दुइटा रोजा मात्र राख्न सफल भएँ । ४-५ वर्ष बितिसकेकोले मलाई अहिले सम्झन पनि अलि गाह्रो भएकोले पुरै परिस्थिती व्यख्या गर्न म असमर्थ छु । रोजामा हामीले सिर्फ भोको मात्र बस्ने होइन हरेक अंगको रोजा राख्नु पर्दछ । हातले गलत काम नगर्ने र सत्कर्म गर्ने, खुट्टाले गलत ठाउँमा पाइला नसार्ने, मुखले गलत कुराहरु (जस्तै अरुको कुरा काट्ने) नगर्ने आँखाले गलत कुराहरु नहेर्ने आदि । यसरी एक महिनासम्म निरन्तर तालीम गर्नु भन्ने बाँकीको ११ महिनालाई पनि त्यसरी नै बिताउन सकिन्छ । अल्लाहले हामीलाई राम्रोसंगले रोजा राख्ने सक्ने बनाउन् र हाम्रो सबै रोजा कबुल गरुन् । आमिन् । ■

शुभकामना

पवित्र महिना रमजानको सुखद उपलक्ष्यमा संपूर्ण नेपाली दाजुभाई तथा दिदी बहिनीहरुको सुख, शान्ति र समृद्धिको लागि हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछु । आस्थावान्हरुलाई यस महिनाको रोजाले ज्ञान, समृद्धि प्रदान गर्नुका साथै विश्व भातृत्वलाई अझ दरिलो बनाउन् भनी अल्लाहसंग प्रार्थना गर्दछु ।

साहिना ट्रामल्स एण्ड टुर्स प्रा. लि.

बागबजार, काठमाडौँ

इस्लाममा मेरो यात्रा

दधिराम चुडाली

मेरो पूर्वनाम दधिराम हो र हालको इस्लामिक नाम दिलदार चुडाली हो । मेरो जन्मस्थान अर्घाखाँचीको अर्घा-८ हो । हाल म बेलायत (लण्डन) मा बसोबास गर्छु र नेपालमा भैरहवामा घर छ जहाँ आमाबाबा तथा भाइहरु बस्नुहुन्छ । मेरो जन्म एउटा ब्राह्मणको घरमा भएको हो, भजन गाएर आमदानी गर्ने भजनेको घरमा । सानै उमेरदेखि धार्मिक ग्रन्थहरु जस्तै रामायण, गीता, चण्डि, स्वस्थानी पढ्ने तथा सो को पूजा-आजामा भाग लिने काम भइराख्दथ्यो । जसमा मेरो खास रुची डम्फो बजाएर भजन गाउने काम अति नै मन पर्दथ्यो । एस.एल.सी सम्मको शिक्षा हासिल गरेपछि सन् १९९२ सालमा १७ वर्षको उमेरमा बेलायत तर्फ लागेपछि पहिले जस्तो धार्मिक कार्य गर्न सम्भव भएन तर धर्मप्रतिको आस्था र रुचिमा केही कमी आएन ।

नेपालमा रहँदा हिन्दु धर्म बाहेक अरु पनि धर्म विश्वमा छन् भन्ने कुराको ज्ञान मलाई थिएन । मेरो एकमात्र यही विश्वास थियो कि 'हिन्दु' सत्य धर्म हो र ब्राह्मण नै सबभन्दा उच्चकोटीको जात हो । मुस्लिमको बारेमा चुरेटा र चुरेदनी जो हिन्दुको विरोधी सबै काम उल्टो गर्छन् र भन्ने बाहेक अरु केही थाहा थिएन । हात-मुख उल्टो धुने, खसी उल्टो काट्ने, नेपालबाट पश्चिम फर्केर प्रार्थना गर्ने, जस्ता अनेकौं नकारात्मक कुराहरुले मात्र मेरो दिमाग भरिएको थियो । तर बेलायत पुगेपछि रमजान महिनामा बहुचर्चित सन्राइज रेडियोबाट आउने ५ पटकको अजानको आवाज सुन्दा त्यसको अर्थ जान्ने प्रयासले मेरो जीवनलाई अन्धकारबाट उज्यालो बाटोतर्फ डोर्‍यायो । त्यस आजानको आवाजले इस्लामको अध्ययन गर्न र त्यसबारे जान्न मलाई बाध्य बनायो र मेरो इस्लामको यात्रा शुरु भयो । सत्य धर्मको खोज र अनुसन्धान तथा छानबिन गरिरहँदा सत्य इश्वरको तर्फबाट एउटा सपनाको रुपमा भएको घटना र अन्तिम सन्देशलाई सपनामा देखेकोले मेरो हृदयमा इस्लाम नै सत्य धर्म रहेछ भन्ने कुरामा कुनै सन्देह नै उठेन । त्यो शुक्रवारको दिन थियो, म लण्डनको सेन्ट्रल मस्जिदमा

पुगेर करिब २ घण्टाको बहसपछि कलमा पढेर इस्लाम स्वीकारें । इस्लामले मेरो जीवनलाई अन्धविश्वासबाट हटाएर सत्यको बाटो देखायो र मेरो अशान्त जीवनलाई शान्ति र स्वर्गतर्फ मार्गदर्शन गरायो । जीवनको सही उद्देश्यको आभास भयो ।

तर अर्को तर्फ नेपालको अर्घाखाँची जिल्लामा बाहुनको छोरा मुसलमान भयो भन्ने खबर सन् २००१ मा सबभन्दा ठुलो र बदनामीको विषय बनेको थियो । इस्लाम कबुल गरी गाउँ फर्कदा मेरो काकाले मलाई मार्ने धम्की दिए । यदि म उनको घरमा गएँ भने मेरो खुट्टा काट्ने भनेका थिए । जवाफमा मैले आफ्नो खुट्टा कटाउन तपाईंको घरमा आउदिन तर तपाईं हाम्रो घर आएँ पहिलेभन्दा बढि स्वागत, आदर र सत्कार पाउनु हुनेछ भनेर सुनाएँ । यदि म कुनै बाहुनको घरमा गएँ भने मुस्लिम आएर घर दुषित भयो भनेर उनीहरु आफ्नो घरको लिपपोत गर्थे । परिवारकै सुरक्षाका लागि भैरहवामा घर किनी अर्घाखाँचीबाट बसाई सरेका हौं ।

आमाले पनि यदि तँ हिन्दु केटीसँग विहे नगरे मलाई आमा नभन् भनेर शर्त राख्नु भयो । आमा कै कुरा राख्न एउटी हिन्दु केटीलाई केही घण्टा इस्लामको बारेमा सम्झाइ-बुझाइ इस्लाम कबुल गराएँ र त्यससँग विहे गरे तर श्रीमतीले पनि एउटा शर्त राखिन् कि तपाईंले भने र सम्झाए अनुसार इस्लाम नै सत्य हो मान्छु तर मैले आफैले अध्ययन गर्दा केही त्रुटी पाएँ भने के गर्ने भनेर सोधिन् । मैले पनि इस्लाममा केही त्रुटी भएको प्रमाण दियौं भने म आफ्नो आधा सम्पति तिमी नाम गरी दिनेछु र यदि तिमीले चाहेमा सम्बन्धविच्छेद गरुला र सन्तान भएको खण्डमा सन्तानको पूर्ण अधिकार तिमीलाई नै दिने भनेर जवाफ दिएँ । अल्लाहको कृपाले श्रीमतीले पनि इस्लाम अपनाइन् र दुई छोराहरु पनि इस्लाममा छन् । अल्लहुमुल्लिलाह !

आमा-बाबालाई र सब परिवारलाई इस्लामको सन्देश दिन प्रत्येक हप्ता चिठी लेख्ने गर्दथे । नेपाल आएको बेला अर्घाखाँचीको घरमा ती चिठीहरु थुप्रै थिए

बाँकी कमश पेज ३१ मा.....

रमजान महिनाका विशेषताहरू

नियानुद्दीन मियाँ

इस्लामी केलेण्डर अनुसार नवौँ महिना रमजान हो । रमजान महिना हरेक मुसलमानको जीवनमा धेरै महत्वपूर्ण रहेको छ । अल्लाह तआलाको तर्फबाट यो महिना आफ्ना सबै महानता र बरकतहरूको साथै असल भक्तहरूको हकमा धेरै ठूलो पुरस्कार वा उपकार हो । रमजान महिना कुरआन अवतरणको महिना हो । अल्लाह तआलाले यस महिनाको नाम लिएर कुरआनमा यसलाई कुरआन अवतरणको महिना घोषित गरि दिएका छन् ।

अल्लाह तआलाले भनेका छन्, “शहर रमाजानल्लजि उन्जिल फिहिल कुरआन” अर्थात् रमाजान त्यो महिना हो जसमा कुरआन अवतरण गरिएको छ । सहीह अहदीसमा भनिएको छ कि नबी करिम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम यस महिनामा हजरत जिब्रइल अलैहिस्सलामसँगै कुरआन पढ्नुहुन्थ्यो र पढाउनु हुन्थ्यो ।

यस महिनाको अर्को बर्कत हो यसका दिनहरूमा सयाम अर्थात् रोजा (व्रत) राख्नु । जुन इस्लामको आधारस्तम्भ हो । जस भित्र धार्मिक र सांसारिक दृष्टिले पनि अत्यधिक भलाईहरू र बरकतहरूका प्रदर्शन छन् । यस महिनाको अर्को विशेषता यसका रातहरूमा कयाम हो अर्थात् तरावीहको नमाज हो । जसको बारेमा नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमले भन्नुभएको छ - “मन काम रमजान इमानन् वाहतिसाबन् गुफि लहु मा तकद्दमा मिन जम्बिह” (मुत्तफिकुन अलैहि)

अर्थात् जसले रमजानका रातहरूमा कयाम आस्था तथा विश्वासका साथ गर्‍यो उसका पछिल्ला पापहरू माफ गरियो । यस महिनाको प्रवेश हुनासाथ अल्लाह तआलाको कृपा र दयाले स्वर्गका ढोकाहरू खोलिनेछन् र बन्द गरिनेछन् नर्कका ढोकाहरू । यस महिनामा शैतानहरूलाई सिक्रिहरूले बाँधिनेछन् जसले गर्दा उनीहरूले अल्लाह तआलाका असल भक्तहरूलाई पथभ्रष्ट गर्न पाउदैन ।

यस महिनाको अन्तिम एक रात जसलाई लैलतुल कदर (शवे कदर) भनिन्छ, हजार महिनाका रातहरू भन्दा उत्तम छ । यस महिनाको अन्तिम दशरातमा जामे मस्जिद वा मस्जिदहरूमा एतेकाफमा बस्ने गरिन्छ । यो मस्जिदको

एक कुनामा बसेर प्रार्थना गर्नु हो । यो अत्यन्तै प्रिय कर्म र नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पवित्र सुन्नत हो । यस महिनाका अन्तिम दशदिनमा बढी भन्दा बढी दान गर्नु नबी करीम सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लमको पवित्र सुन्नत हो ।

यस महिनाको अन्तिममा सदका-ए-फित्र निकालिन्छ । सदका (दान) गरिब गुरुवाहरूको सहयोगको एउटा माध्यम र

सामूहिक जीवनको उच्च कदरहरूमध्ये हो र ब्रतालुहरूको पापको प्रायश्चित पनि हो । यस महिनाको समाप्तिमा ईदुल फित्रको नामबाट मनाइने ईद अल्लाहको कृतज्ञताको पूर्ति र इस्लामी तौर तरिकाको प्रकटको लागि अत्यन्तै पवित्र र सुन्दर औचित्य हो ।

यस्तै यस्तै अनेकौं विशेषताहरूले भरिएको महिना हो रमजान ! रोजा धार्मिक दृष्टिले मानिसका पापहरूको प्रायश्चित हो । अल्लाहका रसुल सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लको आदेश छ, “मन सा म रमजान इमानन् व इहतिसाबन् गुफि र लहुमा तकद्दमा मिन जम्बिह” (मुत्तफिकुन अलैहि) । अर्थात् जसले रमजानको रोजाहरू आस्था र जाँच पडतालका साथ राख्‍यो उसका सबै पापहरू क्षमा गरिने छन् ।

यही रोजाले मानिसको सामूहिक जीवनको पनि सुधार गर्दछ । रोजाले मानिसलाई दानपुण्य र त्यागको लागि तयार गर्दछ र गरीब गुरुवाहरूको आर्थिक कठिनाइहरूको अनुभूति गराउँदछ जसबाट मानिस भित्र उपकारको भावना उत्पन्न हुन्छ । यसैले रमजानको समाप्ति मद्दतको लागि सदका-ए-फित्रा निकाल्नु अनिवार्य गरिएको छ । यस रमजान महिनाको बरकतले देशका शान्ति, संविधान आओस् भन्ने कामनाका साथै अल्लाहले हामीलाई निस्वार्थपूर्ण भएर रोजा राख्ने अवसर देउन् र हाम्रो कार्यहरूलाई कबूल गरुन् ! आमिन् !

(लेखक रेडियो नेपालका उर्दू समाचार वाचक हुनुहुन्छ । सं.) ■

शुभकामना

हि.सं. १४३५ को पवित्र रमजान महिनाको आगमनको सुखद् उपलक्ष्यमा संपूर्ण दाजुभाई तथा दिदीबहिनीहरूमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछु । यस महिनाले सबैको आस्था र आत्मियतालाई मजबुल बनाओस् भनी अल्लाह तआलासंग प्रार्थना गर्दछु ।

डा. अब्दुल गफूर होमियो क्लिनिक
(शनिमन्दिरदेखि पश्चिम) मस्जिद रोड,
सरौचिया, विराटनगर-७, मोरङ्ग कोशी ।

गतिबिधि

दुईदिने शैक्षिक गोष्ठी सम्पन्न

इरफान पोखरेल

जेठ २०७१, काठमाडौं । अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था वल्ड एसेम्बली अफ मुस्लिम युथ (WAMY) नेपालको वित्तीय सहयोग र अलहेरा एजुकेशनल सोसाइटी नेपालको आयोजनामा 'मदरसा शिक्षा वर्तमान, अवस्था, समस्या र समाधान' विषयक दुई दिने शैक्षिक गोष्ठी सम्पन्न भयो । जेठ १७ र १८ गते ललितपुरको गोदावरी ग्रीनविच भिलेज रिसोर्टमा संचालन भएको उक्त गोष्ठीमा देशभर का विभिन्न मदरसाका संचालक, इस्लामिक संस्थाका जिम्मेवार व्यक्तित्व, मुस्लिम विद्वानहरु, सभासद् र शिक्षाविद्हरु गरी ९३ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।

इस्लामी शिक्षालयको रुपमा रहेको मदरसा थुप्रै समस्याहरुले जेलिएको अवस्थामा रहेकाले ती समस्याहरुको पहिचान गर्दै तिनको समाधान कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने कुरामा छलफल गरी एउटा ठोस निकर्षमा पुग्ने उद्देश्यले उक्त गोष्ठीको आयोजना गरिएको थियो । युवाहरुलाई शिक्षित र दक्ष बनाउने उद्देश्यका साथ स्थापना गरिएको वामी (WAMY) र नेपाली मुस्लिम बालबालिका तथा युवाहरुको शैक्षिकस्तर उकास्ने उद्देश्यले स्थापित अलहेरा एजुकेशन सोसाइटी नेपालको संयुक्त प्रयास स्वरुप देशभर छरिएर रहेका प्रमुख मदरसाहरुका प्रतिनिधिहरुलाई एकै स्थानमा भेला गराई मदरसा शिक्षाको महत्व र चुनौतीप्रति चिन्तन गर्न उक्त गोष्ठीको आयोजना गरिएको थियो ।

माननीय संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्ययन मन्त्री भिम प्रसाद आचार्यको प्रमुख आतिथ्यमा भएको गोष्ठीको उद्घाटन कार्यक्रममा वामी नेपालका कन्ट्रि डाइरेक्टर डा. शमिम अहमद विशिष्ट अतिथिको रुपमा हुनुहुन्थ्यो । अलहेरा एजुकेशनल सोसाइटी नेपालका अध्यक्ष नइम नौशादको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको उद्घाटन समारोहको संचालन डा. इमरान अन्सारीले गर्नु भएको थियो ।

उद्घाटन समारोहमा प्रमुख अतिथिको आसनबाट बोल्दै माननीय संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्ययन मन्त्री भीम प्रसाद आचार्यले भन्नुभयो, मदरसाहरु केहि परम्परागत र धार्मिक शिक्षालाई मात्र लिएर अघिबढिर हेकोले मुस्लिम बालबालिकाहरुलाई प्रतिस्पर्धामा अधि

बढाउन अन्य शिक्षा पनि दिन आवश्यक छ । उहाँले भन्नुभयो मुस्लिम बालबालिकाहरु वर्तमान समयमा हुने गरेको प्रतिस्पर्धामा आफू अगाडि बढ्ने शिक्षा र सीपबाट बन्चित हुन नपरोस् भन्ने हाम्रो ध्येय हुनुपर्दछ । संविधान निर्माणमा हामी सबै लागि रहेको अवस्था छ र जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक मुद्दाहरु उठेका छन् । सबैको अलग पहिचान आफ्नो ठाउँमा छ तर हाम्रो साझा पहिचान नेपाली हो भन्दै अनेकतामा एकतावद्ध भएर रहेका हामी नेपाली जहाँ रहे पनि एक हौं भन्नुभयो । उहाँले अगाडि भन्नुभयो, संविधानमा मुस्लिम पहिचान समावेश हुनेछ किनकी यो नभएमा संविधान नै खुँडे परेको वा अपुरो देखिन्छ । विगतमा मुस्लिमलाई मधेशीमा सामेल गरेकोमा अबको संविधानमा मधेशी र मुस्लिमलाई अलग बनाइनेछ भन्नुभयो ।

माननीय मन्त्री आचार्यले अगाडि भन्नुभयो मदरसा शिक्षालाई पूर्ण मान्यता प्रदान गर्न त्यसको परीक्षा प्रणाली व्यवस्थित गर्नुका साथै विद्यार्थीहरुलाई स्तरीय श्रेणीकरण गर्न आवश्यक छ । धार्मिक शिक्षासंगै आधुनिक शिक्षा समावेश गरी शिक्षण गरे मात्र मदरसा शिक्षाले अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता पाउन सक्छ र त्यहाँ अध्यनरत बालबालिकाहरु प्रतिस्पर्धामा उत्रिन सक्छन् । उहाँले भन्नुभयो यस दुईदिने शैक्षिक गोष्ठीमा हुने छलफलबाट एउटा निष्कर्ष निस्कियोस् । आसा छ, यस गोष्ठीबाट सर कारको शैक्षिक नीति निर्माणको लागि एउटा महत्वपूर्ण सुझाव प्राप्त हुनेछ भन्दै मदरसाहरुले आफ्नो स्वतन्त्रता कायम राख्दै सरकारी मान्यता प्राप्त गर्ने उपाय अवलम्बन गर्न सुझाव दिनुभयो ।

विशिष्ट अतिथिको आसनबाट बोल्दै वामी (WAMY) नेपालका कन्ट्री डाइरेक्टर डा.शमिम अहमदले भन्नुभयो सरकारी उच्च व्यक्तित्व, देशभरका विभिन्न मदरसाका जिम्मेवारहरु, सभासद्हरु र विद्वत्वरगलाई एकै ठाउँमा भेला गरेर मदरसाहरुको अवस्था, समस्या र समाधान गर्ने उपाय बारेमा चिन्तनशिल बनाएकाले अलहेरा धन्यवादको पात्र बनेको छ । WAMY यसको हिस्सेदार बन्न पाएकोमा खुशी व्यक्त

गदै उहाँले WAMY एउटा गैर सरकारी, गैर राजनैतिक, गैर धार्मिक नाफारहित अन्तर्राष्ट्रिय संस्था भएको कुरा बताउनु भयो । विभिन्न ४० राष्ट्रका युवाहरुको सशक्तिकरणमा यसले गहन भूमिका निर्वाह गरिरहेको कुरा बताउदै यसले दीनी र सांसारिक दृष्टिबाट सक्षम बनाउने उद्देश्यका साथ स्वास्थ्य, शिक्षा र सीपमुलक तालिमहरु दिनेगरेको छ भन्नुभयो । उहाँले अगाडि भन्नुभयो मुस्लिम जस्तो शिक्षाप्रेमी समाज अरु कुनै छैन जसले आफ्नो गाँस काटेर र थोरै भएको धनको पनि हिस्सा काटेर वर्षे देखि हजारौं विद्यार्थीहरुलाई मद्रसाको माध्यमबाट शिक्षा दिइरहेको छ र सयौं जनशक्तिलाई र रोजगारी दिइरहेको छ । व्यवस्थापकीय ज्ञानको अभावले मात्र मद्रसा शिक्षामा केहि कमी कमजोरीहरु देखिएका हुन् भन्दै मद्रसा संचालकहरु एकजुट भएर व्यवस्थापन पक्षलाई सुधार गर्न सके यसबाट दिक्षित जनशक्ति देशका आवश्यकता पूरा गर्न पूर्ण सक्षम हुनेछन् भन्नुभयो ।

उक्त उद्घाटन कार्यक्रममा सभासद् जाकिर हुसेनले भन्नुभयो २०६३ सालदेखि सरकारले मद्रसालाई शिक्षाको मूलधारमा ल्याउने बहानामा मद्रसालाई स्थानहिन अवस्थामा पुर्‍याउन खोजेको छ । मद्रसाको प्रकृति अनुरूप तिनीहरुलाई राखेर मजबुत बताउनुको सट्टा त्यसप्रति नकरात्मक भावना बढी फैलाएको कुरा उहाँले बताउनुभयो । मद्रसाबाट शिक्षित व्यक्तिहरुलाई रोजगारी दिनुको सट्टा सरकारी तथ्याङ्कले उनीहरुलाई निरक्षरको दर्जामा दर्ता गरेको छ भन्दै यो मुस्लिमप्रति सरकारले देखाएको दुराग्रहपन हो भन्नुभयो । उहाँले अगाडि भन्नुभयो, इस्लामका दृष्टिमा शिक्षा व्यक्तिगत र सामाजिक लाभ प्राप्त गर्नलाई हो । यसको शिक्षा अरुको उत्पादन उपभोग गर्ने र आफू उत्पादन गर्न अक्षम बनाउनु होइन भन्दै मद्रसामा दीनी र आधुनिक शिक्षा बीचको संयोग भएको पाठ्यक्रम लागु गरी उत्पादन मुलक शिक्षा दिनुपर्ने कुरामा जोड दिनुपर्छ भन्नुभयो ।

त्यस्तै पूर्व गृहराज्य मन्त्री रिजवान अन्सारीले मद्रसाहरु आफ्नो पहिचान र उद्देश्य गुमाएर होइन यसलाई कायम राखेर शिक्षाको मूल प्रवाहमा समावेश हुनुपर्छ भन्नुभयो । सरकारले बजेटको ठूलो हिस्सा शिक्षामा खर्च गर्छ तर मद्रसामाथि भेदभाव गरेको छ भन्दै सरकारी बजेटले सामुदायिक विद्यालयका भवन बन्छ, शिक्षकहरुले

तलब भत्ता पाउँछन् तर त्यस्तै व्यवहार मद्रसा र त्यसमा अध्ययन शिक्षक माथि खर्च नगरेर मुस्लिमप्रति सरकार दुराग्राही बनेको छ । भन्नुभयो । मुस्लिमको साक्षरतादर दलितको भन्दा तल छ, के मुस्लिमहरुलाई साक्षर बनाउनु सरकारको दायित्व भित्र पर्दैन भन्ने प्रश्न गर्नुभयो ।

के मुस्लिमहरुलाई पनि शिक्षाको उज्यालो घाम पुर्‍याउन सकिदैन भन्ने प्रश्न गर्दै सरकारले मुस्लिम बालबालिकाहरुको शिक्षाको जिम्मेवारी लिनुपर्छ कि पर्दैन भन्ने प्रश्न गर्नुभयो । मद्रसाको उत्पादन मोलवी, मौलाना मात्र होइन, उनीहरुलाई कुरआन पढ्न र नमाज पढ्न जान्ने बनाउनु मात्र होइन मुस्लिम डाक्टर, इन्जिनियर, वैज्ञानिक, राजनेता, अर्थविद् पनि हुनुपर्छ । देशको लागि, दक्ष र योग्य नागरिक तयार पार्न मद्रसाको पनि दायित्व हो । मुस्लिम भनेका त्यसै समाजको लागि मात्र होइन राष्ट्र र समस्त मानवलाई नै आवश्यक छ । मद्रसाबाट अदक्ष श्रमिक मात्र उत्पादन भइरहेको कुराप्रति खोई सरकार र मद्रसा संचालकको ध्यान गएको भन्ने प्रश्न उहाँले गर्नुभयो ।

उक्त कार्यक्रममा शिक्षा मन्त्रालयका सहसचिव महाश्रम शर्माले शैक्षिक इतिहासलाई हेर्दा मद्रसा र अन्य धार्मिक शिक्षाको शुरुको अवस्थामा सुधार गर्न नसकिएको प्रतिक हुन्छ भन्नुभयो । धार्मिक शिक्षाले विगतदेखि नै अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ र भविष्यमा पनि गर्न सक्छ भन्नु हुदै तर अहिले दिएको शिक्षालाई कतिको क्रियात्मकताका साथ व्यवहारिकता दिन सकिएको छ त्यसलाई ध्यान दिनु जरुरी छ भन्नुभयो । मद्रसाको शिक्षालाई अभि प्रभावकारी बनाउनु पर्ने कुरा बताउदै ज्ञान, नैतिकता र सदाचारको शिक्षा दिने मद्रसालाई अभि बढी उपयोगि बनाउनु पर्ने कुरामा जोड दिनुभयो । मद्रसाको अपनत्व नगमाई मूल प्रवाहमा ल्याउन सरकार दत्तचित्त भएर लागेको कुरा उहाँले बताउनु भयो । उक्त उद्घाटन समारोहमा सभासद् अब्दुल हमिद सिद्दिकी, मुस्लिम संघका अध्यक्ष अब्दुल सत्तार, इत्तिहाद संगठनका सेहराज अहमद फारुकी, मुस्लिम मुक्ति मोर्चाका हकिकुल्लाह अन्सारी खान, मौलाना हैदर अली मन्सुर, मौलाना अब्दुल जब्बार मन्जुरी आदिले पनि बोल्नु भएको थियो ।

दुई दिन सम्म चलेको उक्त शैक्षिक गोष्ठीमा विभिन्न विषयमा ६ वटा कार्यपत्रहरु प्रस्तुत गरिएका थिए । मद्रसाको

संरक्षण र हाम्रो जिम्मेवारी विषयमा मौलाना जुल्फकार अली फलाही, मद्रसाहरुलाई सरकारद्वारा दर्ता र पहिचानको समस्या विषयमा हैदर अली नदवी र मद्रसा शिक्षा बोर्डको खाका विषयमा मौलाना खालिक सिद्दिकीले कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नु भएको थियो । त्यस्तै शिक्षा मन्त्रालयका सहसचिव महाश्रम शर्माद्वारा सरकारको वर्तमान शिक्षा नीति र इस्लामी मद्रसाहरु विषयमा, दीनी मद्रसाहरुले दिने शैक्षिक प्रमाण पत्रहरुको विश्वविद्यालयहरु द्वारा मान्यता, समस्या र तीनका समाधान विषयमा मौलाना शमीम अहमद नदवीद्वारा र अब्दुल जब्बार मञ्जरीद्वारा मद्रसाहरुको पाठ्यक्रममा समानताको सभावना, समस्या समाधान विषयमा कार्यपत्रहरु प्रस्तुत गरिएका थिए । प्रत्येक कार्यपत्रको प्रस्तुती पछि सहभागीहरुले ती विषयहरु उपर टिप्पणी गर्दै सुझाव दिएको थिए । गोष्ठीको अन्तमा निम्न अनुसारको घोषणा पत्र पारित गरिएको थियो ।

१) मद्रसाहरुका सरोकारवालाहरु र मुस्लिम समुदायका शुभचिन्तकहरुसँग अपील

क) आम मुस्लिम समुदायमा मद्रसाको महत्वलाई अनुभूति गराइयोस् र मद्रसाको पहिचानलाई मजबुत पार्ने प्रयास गरियोस् र त्यसलाई आफ्नो उद्देश्यबाट विचलित हुनबाट बचाउने प्रयास गरियोस् ।

ख) मद्रसामा समकालीन आधुनिक स्कूलहरुजस्तै दर्जाबन्दी गरियोस् र समयको मागअनुरूप पाठ्यक्रम विकास गरियोस् र परम्परागत पाठ्यक्रमको आधारभूत शिक्षाहरु (पाठ्यक्रम) का साथ नयाँ नाफामुलक पाठ्यक्रमको समायोजन गरियोस् तर यो कुरा ध्यानमा रहोस् कि मद्रसाको आत्मीयता (spirit) लाई आघात नपुगोस् ।

ग) सरकारी स्तरमा “मद्रसा शिक्षा ऐन र मद्रसा शिक्षा नियमावली” नबनुजेलसम्म मद्रसालाई निजी गुठी या सामाजिक संस्था दर्ता ऐन अनुसार दर्ता गराइयोस् ताकि तत्कालीन समस्या पनि समाधान होस् र मद्रसाको पहिचान पनि कायम रहिरहोस् ।

घ) मद्रसा र मुस्लिम समुदायका प्रतिनिधिहरु सम्मिलित एउटा कार्यकारी समितीको गठन होस् जसले मद्रसा सम्बन्धी बैठक गराई रहोस् र आवश्यक मुद्दाहरुमा सरकार र मद्रसाहरुलाई सल्लाह सुझाव दिइराखोस् ।

ड) समकालिन आधुनिक शिक्षाविज्ञ तथा शिक्षाप्रेमी सक्षम मुस्लिम महानुभावहरुले धार्मिक शिक्षाका अतिरिक्त समकालिन विषयको लागि **मुस्लिम अल्पसंख्यक शैक्षिक संस्था** स्थापना गरियोस् ताकि जुन आधुनिक शिक्षाबाट सुसज्जित तथा प्रभावशाली जनशक्तिको खाँचो छ त्यो त्यहाँबाट तयार होऊन् ।

२) नेपाल सरकारसँग माग

क) नेपालका धार्मिक मद्रसाहरुको आफ्नै एउटा प्राचीन इतिहास र धार्मिक महत्व रहेको छ । त्यसैले यसलाई मध्यनजर गर्दै मद्रसा दर्ताको लागि छुट्टै “मद्रसा शिक्षा ऐन” र “मद्रसा शिक्षा नियमावली” बनाइयोस् जसको प्रकाशमा एउटा स्वायत्त तथा अधिकार सम्पन्न मद्रसा एजुकेशन बोर्डको स्थापनाको बाटो प्रशस्त होस् र सोही बोर्ड अन्तर्गत मद्रसा दर्ताको प्रक्रिया सम्पन्न होस् ।

ख) भारतका विश्वविद्यालयहरुलाई नजीर बनाउँदै मद्रसाले दिने प्रमाण-पत्रलाई नेपाली विश्वविद्यालयहरुले पनि मान्यता दिने व्यवस्था गरियोस् र प्रतिस्पर्धात्मक परीक्षा तथा लोकसेवा आयोगमा तिनका प्रमाण-पत्रले मान्यता पाउने व्यवस्था गरियोस् ।

ग) नेपालका विश्वविद्यालयहरुमा अरबी, उर्दू र इस्लामी अध्ययनका छुट्टा-छुट्टै विभागहरु खोल्ने व्यवस्था गरियोस् र त्यसकोलागि आवश्यक सुविधाहरु प्रदान गरियोस् ।

त्यस्तै उक्त गोष्ठीले आगामी दिनमा देशभरका मद्रसा संचालकहरुसँग छलफल र विचार विमर्श गरेर मद्रसाको व्यवस्थापन, आर्थिक र शैक्षिक सुधारको लागि तथा अन्य समस्या समाधान गर्न सरकारलाई सुझाव र दवाव दिने उद्देश्यले ४१ सदस्यीय कार्यकारी समितिको गठन गरेको छ । उक्त कार्य समिति र सल्लाकार समितिमा निम्न व्यक्तिहरु रहेका छन् ।

क्र.सं	नाम	जिल्ला
१	श्री ताहिर हुसैन सेराजी	भापा
२	श्री हैदर अलि	मोरङ्ग
३	श्री हसन हविव फलाही	मोरङ्ग
४	श्री जुल्फकार अलि	सुनसरी
५	श्री शहाबुद्दिन इस्लाही	सुनसरी
६	श्री नुरुल इस्लाम	सुनसरी

७	श्री नजीर अहमद	सप्तरी
८	श्री खालिद सिद्दीकी	सिरहा
९	श्री हबिबुर्रहमान मदनी	सिरहा
१०	श्री अब्दुल अजिज	धनुषा
११	श्री अमिरुद्दीन	महोत्तरी
१२	श्री मुहिद्दीन शम्सी	महोत्तरी
१३	डा. अब्दुर्रहम मिकरानी	सर्लाही
१४	मुफ्ती यूसुफ	सर्लाही
१५	श्री शुऐब मदनी	रौतहट
१६	श्री शफिकुर्रहमान काश्मी	रौतहट
१७	श्री अब्दुस्सलाम	रौतहट
१८	प्रो. शम्सुलहक	बारा
१९	श्री अब्दुल रहमान	बारा
२०	श्री मुज्ताबा अन्सारी	पर्सा
२१	श्री मुहम्मद हनिफ नदवी	चितवन
२२	श्री हाजी तैयब	नवलपरासी
२३	श्री मुबारक हुसैन नदवी	नवलपरासी
२४	श्री निशार अहमद अशरी	रुपन्देही
२५	श्री मज्हर	रुपन्देही
२६	श्री अब्दुर्रऊफ	कपिलवस्तु
२७	श्री नुरमुहम्मद खालिद	कपिलवस्तु
२८	श्री शमीम अहमद नदवी	कपिलवस्तु
२९	श्री अमिर हम्जा	अर्घाखाँची
३०	श्री रहमत अलि	अर्घाखाँची
३१	श्री अहमद रजा	सुर्खेत
३२	श्री मुहम्मद इब्राहीम मियाँ	दैलेख
३३	श्री अब्दुल जब्बार मन्जरी	बाँके
३४	श्री बदरे आलम	बाँके
३५	श्री अबुलकलाम फलाही	पाल्पा
३६	श्री तेज बक्स मिया	गोरखा
३७	श्री जमिल नदवी	गोरखा
३८	श्री इक्राम जहरी	कास्की
३९	श्री गुलाम रसूल फलाही	काठमाण्डौ
४०	श्री मनोहर खाँ	काठमाण्डौ
४१	श्री जीव पोखरेल	काठमाण्डौ

यस कार्यकारी समितिको संयोजकमा मौलाना गुलाम रसूल मियाँ र सह-संयोजकमा मौलाना शफीकुर्रहमानलाई चयन गरिएको छ ।

यस कार्यकारी समितिलाई प्रभावकारी, सबल र व्यवहारिक बनाउनकालागि सल्लाहकार समितिको पनि गठन गरिएको । सल्लाहकार समितिमा निम्न व्यक्तिहरुलाई सर्वसहमतिबाट चयन गरिएको छ ।

नाम

१. श्री ताहिर अली अन्सारी पूर्व न्यायधिस सर्वोच्च अदालत
 २. श्री अली अकबर मिकरानी पूर्व न्यायधिस पुनरावेदन अदालत
 ३. श्री मुहम्मद दीन अधिवक्ता
 ५. मौलाना अब्दुल्लाह मदनी सम्पादक, नुरे तौहिद मासिक, कृष्णनगर काठमाण्डौ
 ६. डा. शमीम अहमद काठमाण्डौ
 ७. श्री महमुद आलम खाँ पूर्व क्षेत्रिय शिक्षा निर्देशक, कपिलवस्तु
 ८. श्री सेराज अहमद फारुकी कपिलवस्तु
- केहि मद्रसाहरुलाई छोडेर अधिकांश मद्रसाहरुको आर्थिक अवस्था अत्यन्तै नाजुक रहेको, शैक्षिक अस्तव्यस्त रहेको, वैज्ञानिक मुल्यांकन र श्रेणीकरण गर्न नसकिएको, भौतिक अवस्था जरजर रहेको, न्यून शैक्षिक योग्यता भएका शिक्षकहरुले अध्यापन गर्ने गरेको, पाठ्यक्रम र पाठ्य पुस्तकको बारेमा अन्योल रहेको जस्ता समस्याहरु एकातिर छन् भने अर्कोतिर आर्थिक अपारदर्शिता भएको आरोपका साथ मद्रसाप्रति आमजनतामा नकरात्मक सोच पैदा गर्ने किसिमका समाचार, लेख आदि संप्रेषण गरी संचार माध्यमहरुले मुस्लिमहरुप्रति घात गरिरहेको अवस्था छ ।

गरिब मुस्लिमका बालबालिकाहरुको बाहुल्यता रहेको मद्रसाहरुको शैक्षिक र आर्थिक स्तरोन्नति गर्नुपर्ने आफ्नो दायित्व भएको कुराप्रति वेवास्ता गर्दै गाँस काटेर दिएको चन्दावाट चलेका मद्रसाहरुप्रति नकरात्मक भाव फैलाउने पहल कदमी सरकारी जिम्मेवार पदमा बसेका केहि व्यक्तिहरु र आम संचार माध्यमहरुले गरिरहेका छन् । सरकारले मद्रसा शिक्षालाई शिक्षाको मूलधारमा समाहित गर्ने बहानामा मद्रसा शिक्षाको लागि शिक्षा नियमावली र ऐनमा कुनै विशेष व्यवस्था नै नगरी दर्ता र अनुमतिको प्रक्रियालाई अधि बढाउदा मद्रसा शिक्षाको आस्थित्व विनाश भएर जाने कुरा सरोकारवालाहरु बताउँछन् ।

स्वास्थ्य चर्चा

गर्मी मौसममा स्वास्थ्य समस्या

डा. प्रकाश बुढाथोकी

बढ्दो गर्मीसँगै बिहान उठ्न अल्छी लाग्छ, दिउँसो चुप लागेर बस्दा निद्रा लाग्छ, बाहिर जाँदा, घुम्दा चाँडै खुट्टा गल्छ र घामको पोलाइले घमौरा आई सताउँछ तथा पसिनाले शरीरलाई दुर्गन्धित बनाउँछ। टाउको दुख्ने, आलस्य हुने, टाइफाइड, भाडापखाला, भाइरल फ्लु, पेटको दुखाइ, वान्ता हुने, जन्डिस, हेपाटाइटिस ए, आँखा सुक्खा हुने, चिलाउने, धागो जस्ता चिरा आउने, एलर्जी कन्जटाइभाइटिस तथा आँखाको सङ्क्रमण, सर्पदंश, उच्च ज्वरो, छालाको रोग, बढी पसिना जाँदा शरीरमा हुने पानीको अभावको कारण जल वियोजन, पिसाब र मिगौलामा समस्या आदि यस मौसममा बढी लाग्ने रोगहरु हुन्।

सरसफाइको कमी, बासी, सडेगलेका फोहोर खानेकुरा, फोहोर बानीव्यहोरा, सडेगलेका फलफूल, जथाभावी खाना र पानीमा ध्यान नदिँदा रोगले आक्रमण नगर्ने कुरै भएन। जार तथा बोतलको पानी सेवन गर्नेमा पनि त्यतिबेला समस्या छ। मुलुकभरि नै गर्मी बढेकोले यस्ता विरामी स्वास्थ्य संस्था, अस्पतालमा विरामीको चाप ह्वात्तै बढेको छ।

गर्मीमा पकाइएको खाद्य वस्तु केही घण्टामै कुहिने, बेस्वाद र बेरङ्गका हुन्छन् किनभने गर्मीमा सूक्ष्म जीवहरु छिटो र बढी सक्रिय हुन्छन् र तीव्र विषाक्त हुन्छन् र कुहिन्छन्। तसर्थ बढीमा दुई घण्टाभित्र खाइसक्नु राम्रो हुन्छ। गर्मीमा बासी सडेगलेका, बढी मसलायुक्त, माछामासु, चिल्लो पिरो जस्ता खाद्य वस्तुबाट सकेसम्म टाढा नै रहनु राम्रो मानिन्छ। विशेषगरी गर्मी मौसममा लाग्ने रोगमा निम्नानुसार पर्दछन्।

फुड प्वाइजनिङ : गर्मी तथा वर्षा याममा बढी मात्रामा देखिने समस्या खाना विषाक्तता हो। काँचो र नपाकेको मासु, बासी खाना, खाना बढी खाने, गह्वै, पचाउन नसकिने खाद्य पदार्थले फुड प्वाइजनिङ हुन्छ। यस्ता विरामीलाई वान्ता हुने, पखाला लाग्ने, ज्वरो आउने हुन्छ।

भाडा पखाला : तीनपटकभन्दा बढी पातलो दिसा हुनुलाई भाडा पखाला भनिन्छ। यसले शरीरमा भएको पानी र नुनको मात्रालाई तुरुन्तै कम गर्ने भएकोले शरीरमा विभिन्न किसिमका जलविनियोजन सम्बन्धी स्वास्थ्य समस्या देखापर्दछन्। वान्ता र पखाला सँगै

भयो भने स्वास्थ्यका दृष्टिले खतरनाक मानिन्छ। यस्तो पखाला खासगरी पुरानो कोलाइटिस, अपच, तीव्र चिन्ता, काँचोकचिलो, बासी खानाले नै लाग्ने गर्दछ।

हैजा : भिबिर्यो कोलेराले आन्द्रामा सङ्क्रमण गर्दा हैजा लाग्छ। हैजा लागेपछि धेरैपटक चौलानी पानी जस्तो पातलो दिसा र वान्ता एकैपटक भइरहन्छ। तीव्र गतिमा जलहरण भई विरामी शिथिल भएर हलचल गर्न नसक्ने अवस्थामा पुग्छ।

टाइफाइड : सरसफाइको कमी, चर्पीको राम्रो व्यवस्था नभएको, शुद्ध खानेपानीको अभाव, भिँगा र अन्य कीरा फट्याङ्गराको बढी प्रकोप भएको ठाउँमा बढी देखिने टाइफाइड तथा पाराटाइफाइड ब्याक्टेरियाबाट लाग्ने सङ्क्रामक रोग टाइफाइड हो। विषमज्वर अथवा म्यादी ज्वरोमा ज्वरो बेस्सरी आउँछ, पाचन प्रणालीसँग सम्बन्धित लक्षणका साथ सुरुमा यो रोग रुघाखोकी लाग्दा जस्तै जिउ तथा टाउको दुख्ने लक्षणबाट सुरु हुन्छ। विरामीलाई भोक नलाग्ने र विस्तारै सिकिस्त हुँदै जान्छ। अन्य लक्षणमा ज्वरो बढ्नुको अनुपातमा नाडीको गति कम हुनु, कहिलेकाहीँ वान्ता आउनु, काँचो केराउको भोल जस्तो पखाला लाग्नु वा दिसा कब्जियत हुनु आदि। मुख्य गरी पेटमा गुलाबी दाना आउने, शरीर कम्पन हुने र विरामी बेहोस पनि हुनसक्छ। यसमा कलेजो र फियो सुनिन सक्छ।

जुका : हात्तीपाइले, गोलो जुका, फित्तेजुका, अडकुसे जुका र चुर्ना जुका दिसाबाट उत्सर्जित हुनाले दिशाबाट सम्पर्कमा आउने माटो, सागसब्जी, फलफूल, पानी, दूध र अन्य खाद्यपदार्थ तथा दिसा बसिसकेपछि राम्रोसँग हात नधुँदा, मासु काँचै खाँदा, जुकाका फुल, लार्भा र जुका परजीवी निरोगीको मुखमा पर्दछन्। पेट दुख्ने, फुल्ने, अपच हुने, गुदद्वार चिलाउने, वान्ता हुने, पातलो दिसा हुने र पछि गएर जटिलता देखिन्छ।

आउँ : बढी देखिने अर्को रोग आउँ हो। रगत र आउँयुक्त हल्का पखालादेखि रगतयुक्त चर्को पखाला चल्छ, वाकवाकी, कम्प ज्वरो हुन्छ, आन्द्रामा सङ्क्रमण भई घाउसमेत हुनसक्छ। ज्वरो आउने तथा पेट दुख्ने हुन्छ। पखाला, भाडा वान्ता, आउँ, टाइफाइड, हैजामा जति पानी खेर जान्छ त्यति नै पानी र लवण दिनुपर्दछ।

लू : अत्यधिक गर्मीमा वायु मण्डलले तातो हावा फ्याँक्छ।

जसले लू लाग्न सक्छ । लू लाग्दा शरीरबाट पसिना धेरै निस्केर पानीको कम हुन गई उत्पन्न हुने समस्या र अङ्गहरूले तापक्रमलाई व्यवस्थित राख्न नसकी कमजोरी हुने, सिर्जित नकारात्मक असर हुन्छ । लूबाट बच्न पर्याप्त पानी पिउनुपर्दछ । बिहान ११ बजेदेखि दिउँसो ३ बजेको समयमा घाममा ननिस्कने, निस्कनै परेमा छायाको प्रयोग गर्नुपर्दछ । पानीको बोतल साथैमा राखी पटकपटक पानी पिउनुपर्दछ । खानामा शाकाहारी खानेकुरा, भोलपदार्थ, फलफूल प्रशस्त मात्रामा खानुपर्दछ । कडा घाममा नशालु पदार्थ सेवन गर्नुहुँदैन ।

लामखुट्टेजन्त्य रोग : लामखुट्टेबाट उच्च र तीव्र ज्वरो हुने डेंगु, फिलेरिया, इन्सेफलाइटिस, मेनिन्जाइटिस हुने सम्भावना रहन्छ । सेण्डफ्लाइले बिरामीको छाया कालो हुने, कलेजो सुन्निने, कालाजर रोग लगाउँछ । लामखुट्टेजन्त्य रोगबाट बच्न लामखुट्टेको विकास र जीवनचक्र पूरा हुनदिनु हुँदैन जसका लागि लामखुट्टेको टोकाइबाट मानिस जोगिनुपर्दछ । लामखुट्टेको बच्चा, लामखुट्टे तथा परजीवी नाश गर्न, लामखुट्टेको टोकाइबाट बच्न जनचेतनामा अभिवृद्धि गरी उपरोक्त महामारीलाई रोक्न सकिन्छ ।

गर्मीमा छाया : अधिक पसिना आउने, केटाकेटीहरूलाई घमौरा आउने तथा ठूलो मानिसहरूमा समेत छालामा विभिन्न प्रकारका सङ्क्रमण तथा समस्या देखापर्दछन् । केटाकेटीमा घमौरा आउने बढी नै देखिन्छ त्यसैमा बाक्ला कपडा लगाएर गुम्साउने चलनले पसिना आउने ग्रन्थीहरू थुनिएर घमौरा आई, बढ्दै जान्छ र पाक्छ । शरीरबाट पसिना बढी निस्कँदा तर सरसफाइमा ध्यान नदिँदा, गुम्सिदा, धुँवा धुलो टाँसिएर डण्डीफोर र फंगस सङ्क्रमण हुन्छ । छायाबाट चिल्लो बढी निस्कन्छ । घाम कडा हुने भएकोले अल्ट्राभाइलेट ए र बी किरणले छाया चिलाउने, डढाउने गर्दछ । रोग लागेर उपचार गर्नुभन्दा रोग लाग्न नदिनु नै बेस हुन्छ । जुनसुकै उमेर र वर्ग तथा तष्काका मानिसले स्वास्थ्यप्रति सचेत हुनुपर्छ । सुतीको कपडा लगाउने, दिनहुँ नुहाउने, प्रशस्त पानी र भोल पदार्थ पिउने, व्यक्तिगत सरसफाइ तथा सुरक्षा छाया, चस्मा, सनस्क्रिम, पाउडर आदि अपनाउँदा गर्मी मौसममा पनि स्वस्थ रहन सकिन्छ । रोगहरूबाट बच्न खानेकुरा राम्रोसँग सफा गरेर, पानीलाई उमालेर वा फिल्टर गरेर मात्र पुग्दैन, दैनिक प्रयोग गर्ने भाँडाकुँडाहरू सफा हुन, खाना खानुभन्दा अघि र पछि हात राम्रोसँग साबुन पानीले माडेर धुन जरुरी छ ।

पेज न. ७ बाट जारी.....

रमजान महिनाको शुरु तथा अन्त:

यस कुरामा पनि मतैक्य (इज्मा) छ कि रमजानको शुरुआत तथा समाप्तिको हिसाब चन्द्रमा अवलोकनबाट गरिनेछ । २९ शाबानको साँझमा यदि चन्द्रमा देखा पर्‍यो भने आउने दिन रमजानको पहिलो तारिख हुन्छ र त्यस दिन रोजा राखिनेछ । नत्र ३० दिनको गन्ती पूरा गरिनेछ र त्यस पछि आउने दिनमा ब्रत शुरु गरिने छ चाहे ३० शाबानको दिन चन्द्रमा देखा परोस् वा नपरोस् । त्यसरी नै यदि २९ रमजानको साँझमा चन्द्रमा देखा परेमा आउने दिन शव्वालको पहिलो तारिख हुनेछ र त्यो ईदको दिन हुनेछ । कुनै कारणले त्यस दिन चन्द्रमा देखा नपरेमा ३० दिनको गन्ती पूरा गरिनेछ र त्यसपछि आउने दिनमा ईद मनाइने छ चाहे ३० रमजानको साँझमा चन्द्रमा देखा परोस् वा नपरोस् ।

हजरत अब्दुल्लाह बिन उमर (रजि.) ले वर्णन गरेका छन्, नबी (स.) ले भन्नुभयो, “यदि तिमीहरूले चन्द्रमा देख्यो भने रोजा राख् र यदि तिमीहरूले चन्द्रमा देखेनौ भने इफ्तार गर (अर्थात् रोजा समाप्त गर) र बादल छ भने त्यसको हिसाब गर । (हदीस: बुखारी, मुस्लिम, नसई, इब्ने माजह)

चन्द्रमा अवलोकनको दुआ:

“अल्लाहुम्म अहिह्ललहु अलैना बिल्अमिन् वल् ईमानि वस्सलामति वल् इस्लामी रब्बी व रब्बुकल्लाहु हिलालु राशीदिन् व खैर ।” (हदीस : तिर्मिजी)

“हे अल्लाह हामीमाथि यो चन्द्रमा शान्ति, आस्था, सन्तुष्ट तथा इस्लाम (आज्ञापालन) का साथ उदाऊ,

(हे चन्द्रमा मेरो तथा तिम्रो दुवैको पालनकर्ता अल्लाह हुन् । उनीसित हामी दुआ गर्छौं कि यो मार्गदर्शन तथा भलाईको चन्द्रमा होस् ।”

यस बारेमा अल्लाहले भनेका छन्, “तिमीहरू आफ्ना पत्नीहरूका साथ रात बिताऊ र जुन चिज अल्लाहले तिमीहरूका लागि राखेका छन् त्यसलाई खोज । अनि राति खानपिन गर यहाँसम्म कि तिमीहरूका लागि फज्रको सेतो धागो कालो धागोबाट प्रस्ट भइ हालोस् । अनि रातिसम्म आफ्नो रोजा पूरा गर ।”

हजरत अदी बिन हातिम भन्छन्, सेतो धागो कालो धागोबाट प्रस्ट हुनुको अर्थ दिनको उज्यालो र रातको अँध्यारो हो ।” (हदीस : बुखारी, मुस्लिम)

पेज १७ को बाँकी अंश.....

मौका पाइने छैन । पश्चतापकालागि त्यो समय धेरै ढिलो भइसकेको हुनेछ ।

फैसलाको दिन

“त्यो मृत्यु जसबाट तिमीहरु भाग्दछौ त्यसले तिमीहरुलाई अँठ्याएर छोड्ने छ । फेरी तिमीहरुलाई अदृश्य एवं दृश्यका ज्ञाता (अल्लाह) समक्ष पेश गरिनेछ । अनि उनले तिमीहरुलाई बताउने छन् कि तिमीहरु के गरिरहेका थियौ ।” (कुरआन ६२:८) । “र जब चिहानहरु खोलिनेछन् तब प्रत्येक व्यक्तिले अगाडि पठाएको र पछाडि छोडेको (कर्महरु बारे) थाहा पाउनेछन् ।” (कुरआन ८२:४-५)

ईश्वरले मानवको सृष्टि गरी स्वतन्त्रता प्रदान गरे साथै असल-खराब छुट्याउने विवेक र सामर्थ्य पनि दिए । एउटा सीमा निर्धारण गरिदिए र यसरी हामीलाई हाम्रो कर्मका लागि जिम्मेवार बनाए र एउटा फैसलाको दिन कायम गरे जुन न्यायको माग थियो ताकि सत्कर्म गरी उद्देश्य पुरा गर्नेहरुलाई पुरष्कृत गरियोस् ।

“के हामी आज्ञाकारीहरुसित अपराधीहरु भैं व्यवहार गर्नेछौं त ? आखिर के भएको छ तिमीहरुलाई ? तिमीहरु कस्तो निर्णय गर्दा रहेछौ ?” (कुरआन ६८:३५-३६)

सबैले यस संसारमा गरेका कार्य रेकर्ड गरिदैछ र त्यस दिन सबैलाई त्यो रेकर्ड अनुरूप नतिजा पत्र प्रदान गरिनेछ । “र कर्मपत्र (तिमीहरु समक्ष) राखिनेछ । त्यस समय तिमी देख्नेछौ, अपराधीहरु त्यसमा लिखित कुराहरुप्रति डराईरहेका हुनेछन् र भन्नेछन् ‘हाय हाम्रो दुर्भाग्य ! कस्तो अचम्मको कर्म-पत्र ! यसले त हाम्रा साना-ठूला कुनैपनि कार्यलाई नलेखी छोडेकै छैन ।’ र जे जति तिनीहरुले गरेका हुनेछन् ती सबै (त्यसमा) उपस्थित पाउनेछन् । र तिमी रबले कसैमाथि अत्याचार गर्ने छैनन् ।” (कुरआन १८:४९)

मानव आश्चर्य चकित हुनेछ त्यस किताबको शुद्धता देखेर । यहाँसम्म कि त्यसमा त्यो कुरा पनि हुनेछ जुन हामी बिर्सि सकेका हुनेछौ । “अल्लाहले त्यसलाई सुरक्षित राखेका छन् र तिनीहरुले चाँहि त्यसलाई बिर्सका छन् ।” (कुरआन ५८:६)

गरुड पुराणमा भनिएको छ- “धर्मराज, चित्रगुप्त, श्रवण, र सूर्य आदि मनुष्यको शरीरमा स्थित सम्पूर्ण पाप र पुण्यहरुलाई पूर्णतया हेर्दछन् ।” (गरुड पुराण ३:१७) ।

“चित्र गुप्तका यस प्रकारका बचनहरु सुनेर ती पापीहरु आफ्नो कर्मको विषयमा सोंच्दै निश्चेष्ट भएर चुपचाप बसिहाल्छन् ।” (गरुड पुराण ३:३०)

हाम्रा सम्पूर्ण कर्मको रेकर्ड राखिदैछ र त्यस दिन सम्पूर्ण मानव जाति सामु हाम्रो सम्पूर्ण कार्य प्रस्तुत गरिनेछ । कुनै काम गर्ने बेला हाम्रो ध्यान यसतर्फ पनि गएको भए ?

त्यस फैसलाको दिन माथि शंका गर्ने अथवा विश्वास नराख्ने व्यक्तिहरुको जवाफ इश्वरले स्वयं दिएका छन् - “यी सडे गलेका (कुहिएका) हाडहरुलाई कसले जीवित पार्न सक्छ ? भनिदेऊ तिनलाई उनैले जीवित पार्नेछन् जसले तिनलाई पहिलो पटक सृष्टि गरेका थिए । उनी प्रत्येक सृष्टिका ज्ञाता हुन् ।” (कुरआन ३६:७८-७९)

ईश्वरले जीवित मात्र पाउँदैनन् प्रत्येक अंगलाई ठीक ठीक बनाई दिन्छन्, यहाँसम्म कि औलाका चिन्हहरु पनि “के मानिसले यो ठानेको छ कि हामी उसका हाडहरु एकत्रित गर्ने छैनौं किन नगर्नु हामी त उसका औलाका जोर्नीहरु समेत जम्मा पार्ने सामर्थ्य राख्छौ ।” (कुरआन ७५:३४)

स्वर्ग र नर्क

जस कसैले पनि सत्य ईश्वरको उपासना गर्‍यो र उनीसँग कसैलाई साभेदार ठहर्‍याएन तथा सतकर्म गर्‍यो भने फैसलाका दिन उसलाई स्वर्गमा प्रवेश गराइनेछ ।

मुहम्मद (स.)ले भन्नुभयो कि अल्लाहले भनेका छन् “मैले आफ्ना सत्कर्मी बन्दा (भक्त)हरुका लागि यस्तो तयार पारेको छु जसलाई कुनै आँखाले न देखेको छ, न त्यसको बखान कुनै कानले सुनेको छ र न मानवले त्यसको कल्पना नै गर्न सक्नेछ ।”

कुरआनमा ईश्वर भन्छन्, “स्वर्गका बासिन्दाहरु त साँच्चिकै रमाईलो गर्नमा व्यस्त हुनेछन् । उनीहरु र उनका पत्नीहरु छहारी मुनि उच्च पलङ्गमाथि सिरानीमा अडेस लागेका हुनेछन् । उनीहरुका लागि त्यहाँ हरेक किसिमका फलहरु र तिनीहरुले चाहेका चीजहरु हुनेछन् । उनको दयालु पालनकर्ताको तर्फबाट सलाम भनिने छ ।” (कुरआन ३६:५५-५८)

यसको विपरित एकेश्वरवादलाई अस्वीकार गर्ने तथा कृकर्मिहरुलाई नर्कमा प्रविष्ट गराइनेछ “निसन्देह नर्क (उदण्डहरुलाई) होमिरहेकोछ । त्यो उदण्डहरुको बासस्थान हो । जहाँ तिनीहरु युगौंसम्म रहनेछन् । त्यहाँ तिनीहरुले न शीतलताको कुनै स्वाद चाख्नेछन् न कुनै

पेय नै । सिवाय उम्लदो पानी र रक्त-पीपको । यो हो पूर्ण बदला । तिनीहरु हिसाबकिताब माथि विश्वास राख्दैनथे र हाम्रा आयतहरुलाई बिलकुल असत्य ठहर्‍याउँथे जब कि हामीले प्रत्येक कुरा लेखेर सुरक्षित राखेका छौं । अतः (यातनाको स्वाद) चाख । हामी तिनीहरुको यातनामा नै अभिवृद्धि गर्दै जानेछौं ।” (कुरआन ७८:२१-३०)

“यहि हो त्यो नर्क जसको बाचा तिमीहरुसित गरिएको थियो । अतः तिमीहरुले गर्दै गरेको अनास्थाले गर्दा आज यस (नर्क)मा जाऊ ।” (कुरआन ३६:६३-६४)

जीवनको उद्देश्य प्रष्ट छ । लक्ष्य पनि लुकेको छैन । बाटो निर्धारण गरिसकिएको छ । मृत्युबाट भाग्ने कुरै आएन । छनोट र फैसला हाम्रो हातमा छ । यस जीवनमा एक ईश्वरको आदेश पालना गरी सत्कर्म गरेर सदासर्वदा रहने स्वर्गको छनोट गर्ने अथवा यस संसारमा ईश्वरले निर्धारण गरेका प्रत्येक सीमा उलङ्घन गर्ने र मनलागि गरी सदासर्वदाका लागि कष्टकर नर्कको छनोट गर्ने ?

मिस्त्राकको अर्थात् दाँत माझ्ने वा सफा गर्ने कार्य हो । रोजा राख्नेको समयमा मिस्त्राक गर्नु रोजेदास्को लागि मुस्तहब (यस्तो कार्य जुन गर्दै पुण्य प्राप्त हुने र नगरेमा पाप नलाग्ने कार्य) हो

पेज २२ को बाँकी अंश.....

तर भाईहरुले चिठी पढे भै गरी इस्लामका सन्देश सुनाउँदा रहेनछन् । आमा-बाबालाई ६ महिनाका लागि बेलायत बोलाएर इस्लामको सन्देश सम्झाइ-बुझाइ गरेपछि आमाले कलमा पढनुभयो र मूर्तिपूजा नगर्ने वाचा समेत गर्नुभयो । बाबालाई नेपालीमा कुरआन र इस्लामको पुस्तकहरु दिन तथा इस्लामको बारेमा थप जानकारी दिनका लागि फेसबुक साथी अर्श हमीद (Arsh hameed) र अजिज (Azizsamshi) लाई भैरहवा घर सम्म पठाएको थिएँ । प्रार्थना गर्नुहोस् कि अल्लाहले बाबाको हृदयमा इस्लामको समझ तथा यसलाई स्वीकार गर्ने हौसला प्रदान गरुन् । आमीन् !

कुरआन र सहीह हदीसको अध्ययन, हारुन यह्या, अहमद दिदात र जाकिर नाइकको भाषण तथा Peace TV को माध्यमले इस्लामको थप जानकारी प्राप्त गर्ने प्रयास गर्दैछु । प्राप्त जानकारी साथीहरु समक्ष पनि पुर्‍याएको छु । साथै लण्डनको मेरो पसलमा इस्लाम सम्बन्धी अंग्रेजी पुस्तकहरुको निःशुल्क वितरणको सहूलियत पनि छ ।

इस्लाम नै आत्मिक शान्तिको एक मात्र माध्यम हो । इस्लाम बिना मेरो जीवन व्यर्थ हुने थियो । इस्लामको यात्रामा हजारौ पटक मर्नु परे पनि इस्लाम कबुल गरेकोमा मलाई कुनै पछुतो हुने छैन ।

(लण्डन बेलायतबाट)

मधुर सन्देश मासिकका ग्राहक वर्गमा अनुरोध

बजारमा भएको निरन्तर मूल्य वृद्धिले गर्दा यस मासिक पत्रिकाको छपाई र हुलाक महसूलमा समेत खर्च बढ्दै गएको कुरा यहाँहरु सबैलाई विदित छ । महङ्गीले गर्दा वर्तमान ग्राहक शुल्क दरले छपाई खर्च पनि उठ्न सकेको छैन । पत्रिकाको उद्देश्य नाफा आर्जन गर्नु कदापि होइन तर यसको प्रकाशनलाई निरन्तरता दिन छपाई तथा कार्यालय खर्च त उठ्नुपर्छ । वर्तमान शुल्कदरमा यो संभव भइरहेको छैन । त्यसैले शुल्क दरमा केही परिवर्तन गरिएको छ । यसबाट ग्राहक वर्गमा पर्न गएको असुविधाको लागि यसको प्रकाशक क्षमा प्रार्थी छ ।

ग्राहकको प्रकृति

प्रतिकपी

आजीवन

वार्षिक

अर्धवार्षिक

भारतमा वार्षिक

अन्य राष्ट्र

नयाँ शुल्क दर

रु. ३०।-

रु. ३,०००।-

रु. ३००।-

रु. १७५।-

भा. रु. ३००।-

१० अमेरिकी डलर

उपरोक्त शुल्क पौष १ गतेदेखि लागु हुनेछ । त्यसभन्दा अघि बन्ने नयाँ ग्राहक शुल्क र तिर्न बाँकी पुरानो शुल्क भने पुरानै दरको हुनेछ । (स.)

दिलदारका कविताहरु

दधिराम चुडाली, लण्डन, यूके
गर्दछु शुरु अल्लाहको नाम नेपाली भाषामा ।
पढेर अब बुझ्नु नै पर्छ त्यो मेरो आशामा ।
विश्वलाई हेर विश्वको चालक कसरी चलाउँछ ?
काटेको डाली आँखाको सामु कसरी पलाउँदैछ ?

ती खोलानाला त्यो सगरमाथा कसले छ थामेको ?
आकाशलाई हेर ती ताराहरु कसले छ थामेको ?
ती चन्द्र, सूर्य ती आफ्नो गति छोड्दैनन् कहिल्यै ।
रचनाकारको त्यो पालन पनि तोड्दैनन् कहिल्यै ।

तिमी त मानव सत्यको खोजमा अगाडि लम्केर ।
बर्षातको पानी वर्षाउँछ कसले विजुली चम्केर ।
जसको हातमा प्राण छ सबको उसैलाई भुलेर ।
ती निर्जीव वस्तु पुग्दछौ अझै डाँडामा डुलेर ।

विश्वको कुना काप्चामा अब चेतना जगाउँदै ।
यो सत्य आस्था इस्लामको अब विरुवा लगाउँदै ।
जीवन भरको यो छानबिन हो हाम्रो खेर नै नफाल्नु ।
असत्य अब मेटिन्छ छिटो पछाडि नभुल्नु ।

सत्य र शान्ति फैलाउँदै जाउ, सत्यको बाटोमा ।
एकथोपा पानी जीवन हो हाम्रो मिल्नु माटोमा ।
नेपाल र मेरा नेपालीहरु यो कुरा जान्नुहोस् ।
संसारभरको एकमात्र सत्य इस्लामलाई जान्नुहोस् ।

यो तितो सत्य नमाने पनि बुझ्दै गर्नु है ।
स्वर्गको बाटो सिधा छ अति जानेर मर्नु है ।
गाउँबाट मलाई लखेटे पनि भुलेको छैन म ।
म मूर्ख बनी पैसाको पछि डुलेको छैन म ।

सत्यको कुरा म भन्छु पुरा नेपाली भाषामा ।
यो कुरा मानी सत्यलाई जानी स्वर्गको आशामा ।
पण्डित अनि पुजारी बनी ती ढुङ्गा पुजेर ।
हुँदैनन् जनता अब त मूर्ख यो कुरा बुझेर ।

बाहुनको छोरा ठूलो जात भनी मन्दिरको पुजारी ।
ईश्वरलाई छोडी वस्तुलाई पुजी जिन्दगी गुजारी । ■

रमजानको महिना

खलीलुल्लाह अन्सारी

बिहान मिर्मिरिमा खाएपछि
खाइन्छ साँझ सूर्यास्त पछि ।
बन्छन् यस महिनामा सबै साहसी
रमजानको महिना आएपछि ॥

भै-भगडाबाट आफूलाई जोगाइन्छ
शिष्ट शब्दको प्रयोग गरिन्छ
खाइदैन दिनमा एक दाना भोकाए पनि
रमजानको महिना आएपछि ॥

इश्वर भन्छन् ब्रत रमजानको हो उनको
दिनेछन् फल आफै जसको
रहन्छ सबै रहमतका ढोका खुली
रमजानको महिना आएपछि ॥

मुत्तकी बनाउने उद्देश्य यसको
गरी बधनीलाई भोकै राख्ने दिन यस्तो
रहेको हुन्छ सबैको अनुहारमा एउटै रङ्ग भल्ली
रमजानको महिना आएपछि ॥

आउछ जब रात लैलतुल कदरको
छ महत्व जसको हजारौं महिनाको
इबादत गरी बसिन्छ यस रातभरी
रमजानको महिना आएपछि ॥

तरावी पढी केहि क्षण सुती
उठिन्छ सेहरी खानलाई
छरिन्छ यस्तो घर-घरमा खुसीयाली
रमजानको महिना आए पछि ■

हजरत सावित अल-बुन्यानी (रह.) ले हजरत
अनस (रजि.) सांग सोधे, “के तपाईंहरु
नबी (स.) को जमानामा टाउकोबाट रगत
मिक्न मन पराउनु हुन्नथ्यो ?” हजरत अनस
(रजि.) ले जवाफ दिए, “होइन, तर यदि
यसको कारणले व्यक्ति कमजोर हुन जान्थ्यो
भने ।” (बुखारी)